

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA

EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA PRÁVA

**Porušování a vymáhání práv k ochranné známce
v ČR a EU**

**Infringement and Enforcement of Law to Trademark
in the Czech Republic and EU**

Student:

Bc. Eva Balážová

Vedoucí diplomové práce:

JUDr. Bohuslav Halfar

Ostrava 2011

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra práva

Zadání diplomové práce

Student: Bc. Eva Balážová

Studijní program: N6208 Ekonomika a management

Studijní obor: 6208T011 Ekonomika a právo v podnikání

Téma: Porušování a vymáhání práv k ochranné známce v ČR a v EU

Infringement and Enforcement of Law to Trademark in the
Czech Republic and EU

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Práva k ochranné známce z hlediska civilního a trestního práva
3. Ekonomické a právní příčiny a důsledky porušování práv k ochranné známce
4. Možnosti předcházení porušování práv k ochranné známce
5. Závěr

Seznam použité literatury

Seznam zkratk

Prohlášení o využití výsledku diplomové práce

Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

HORÁCEK, R. a kol. *Zákon o ochranných známkách, zákon o ochranné označení původu a zeměpisných označení, zákon o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví: komentár*. Praha: C. H. Beck, 2008. 527 s. ISBN 978-80-7400-058-4.

PIPKOVÁ, H. *Ochranná známka Společenství a ochranná známka v Evropském společenství*. Praha: ASPI, 2007. 363 s. ISBN 978-80-7357-265-5.

ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník: komentár*. Praha: C. H. Beck, 2010. 2011 s. ISBN 978-80-7400 178-9.

Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí diplomové práce:

Datum zadání: 26.11.2010

Datum odevzdání: 29.04.2011

JUDr. Bohuslav Halfar

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová

vedoucí katedry

děkanka fakulty

„Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou diplomovou práci Porušování a vymáhání práv k ochranné známce v ČR a EU, včetně všech příloh, vypracovala samostatně pod vedením JUDr. Bohuslava Halfara a uvedla jsem veškerou použitou literaturu a další prameny.“

V Ostravě dne 29. 4. 2011.

.....
Eva Balážová

Obsah

1 ÚVOD	7
2 PRÁVA K OCHRANNÉ ZNÁMCE Z HLEDISKA CIVILNÍHO A TRESTNÍHO PRÁVA V ČR A EU	9
2.1 Práva k ochranné známce z pohledu civilního práva	9
2.1.1 Formy ochranné známky	10
2.1.2 Ochranné známky podle účelu využití	12
2.1.3 Funkce ochranné známky v hospodářské soutěži	12
2.1.4 Národní ochranná známka z pohledu civilního a trestního práva	13
2.1.5 Ochranná známka EU z pohledu civilního práva a trestního práva v EU	28
2.1.6 Práva k ochranné známce z pohledu trestního práva	31
3 EKONOMICKÉ A PRÁVNÍ PŘÍČINY A DŮSLEDKY PORUŠOVÁNÍ PRÁV K OCHRANNÉ ZNÁMCE	33
3.1 Makroekonomické příčiny a důsledky	33
3.1.1 Stínová ekonomika	35
3.1.2 Příčiny stínové ekonomiky	36
3.1.3 Daňové úniky- snižování státního rozpočtu	37
3.1.4 Důsledky stínové ekonomiky	37
3.2 Mikroekonomické příčiny a důsledky	38
3.2.1 Spojitost porušování práv k ochranné známce z pohledu hospodářské kriminality	39
3.3 Trestně právní ochrana, důsledky porušování práv k ochranné známce § 268 trestního zákoníku	40
3.4.1 Rozdělení skutkových podstat	41
3.4.2 Neoprávněné označení ochrannou známkou	42
3.4.3 Zaměnitelná ochranná známka	42
3.4.4 Uvedení do oběhu	42
3.4.5 Subjektivní stránka	45
3.4.6 Pachatel	45
3.4.7 Postihy	45
3.4.8 Předchozí úprava § 150 trestního zákona	45
3.4.9 Statistika způsobených škod	46

4 MOŽNOSTI PŘEDCHÁZENÍ PORUŠOVÁNÍ PRÁV K OCHRANNÉ ZNÁMCE	48
4.1 Propojení a posílení kontrolních úřadů	48
4.2 Možnosti eliminace daňových úniků	50
4.3 Posílení právní uvědomělosti populace	50
4.4 Úměrnost postihů k porušování práv k ochranné známce	51
ZÁVĚR	52
LITERATURA	54
SEZNAM ZKRATEK	57

1 Úvod

Ochranné známky sehrávají v dnešním podnikatelském prostředí stále důležitější úlohu. Postačí jeden pohled do českých obchodů, na inzertní stránky časopisů, tiskovin nebo vstup do virtuálního světa internetu a je zřejmé, že jak na českém, tak i zahraničním trhu se ochranná známka stala významnou součástí života spotřebitelů a podnikatelských subjektů. Mimo jiných práv, se i práva k ochranným známkám řadí mezi práva k duševnímu vlastnictví. Vedle práv k vynálezům, průmyslovým vzorům, užitným vzorům a zlepšovacím návrhům patří práva k ochranným známkám mezi práva k průmyslovému vlastnictví. Rychlý rozvoj podnikání, ke kterému u nás došlo po roce 1989, je doprovázen neustálými změnami velkého množství právních předpisů regulujících podnikání, ale také novými druhy kriminality, které vždy nelze dostatečně v předstihu předvídat.

Podstatou ochranné známky je odlišit výrobky nebo služby stejného druhu, které jsou vyráběny a zároveň poskytovány různými výrobci a poskytovateli služeb. Díky ochranné známce se může spotřebitel lépe orientovat při výběru a rozpoznat konkrétní výrobek a obeznámit se s kvalitou vybrané služby či výrobku. Samotné označení je schopné zboží prodat lépe než kterýkoliv prodavač. Spotřebitel automaticky sáhne po své značce a nezkoumá zboží, které nese jemu neznámé označení. Z této skutečnosti plyne i fakt, že skutečně známá značka, která je navíc zapsaná jako ochranná známka má sama o sobě obrovskou hodnotu. Může být tím nejhodnotnějším majetkem podniku a podnikatele, který ji vlastní. Ochrannou známkou se všeobecně rozumí určité označení, které je registrováno u příslušného Úřadu průmyslového vlastnictví. Ochranná známka nikdy neexistuje osamoceně, ale zásadně vždy v souvislosti s výrobky nebo službami, pro které je zapsaná. Jde o jeden z nejefektivnějších prostředků, jak se dostat do povědomí široké veřejnosti. Je to právě značka, která v konkurenčním boji přesvědčí zákazníka, aby sáhl po daném výrobku. Značka je zárukou kvality a tradice, a díky tomu je zákazník ochoten zaplatit za ni i vyšší cenu.

Jako téma své diplomové práce jsem si vybrala Porušování a vymáhání práv k ochranné známce v ČR a EU. Jedním ze zásadních podnětů, které ovlivnily výběr tohoto tématu, byla

také skutečnost, že se již druhým rokem realizuji jako drobný podnikatelský subjekt v oblasti gastronomie a hoteliérství ve Frenštátě pod Radhoštěm. S ohledem na rozšiřující se množství nabytých zkušeností je pro začínajícího podnikatele zřejmé, že konkurenční prostředí umožňuje zdravé fungování pouze firmám, které dokonale ovládají nejen obchodní stránku podnikatelské činnosti, ale také stránku právní. Ve skutečnosti jsem se již sama setkala s porušováním práv k průmyslovému vlastnictví a pro malou informovanost po stránce právní jsem sama mohla nevědomky způsobit trestný čin hospodářský. Z tohoto důvodu mne tato problematika profesně začala zajímat a myslím si, že její hlubší pochopení a prohloubení znalostí v této oblasti pro mne bude v rámci mého podnikání velkým přínosem. Má diplomová práce sestává ze třech hlavních částí.

V první části, dochází k podrobnému popisu ochranné známky z pohledu civilního a trestního práva, která se týká vymezení a rozdělení ochranných známek, registrací, vymezení práv majitele v ČR a EU.

Druhá kapitola se věnuje ekonomickým a právním příčinám a důsledkům porušování práv k ochranné známce z pohledu práva trestního.

Poslední kapitola se věnuje institucím, které dohlíží na práva průmyslového vlastnictví, v rámci této kapitoly je poukázáno na práci a úspěšnost těchto institucí v boji s hospodářskou kriminalitou. Dochází zde také k prezentaci možností ochrany před hospodářskou kriminalitou.

Cílem této diplomové práce podrobná charakteristika průmyslových práv k ochranné známce a vytvoření uceleného náhledu na tuto problematiku z pohledu civilního a trestního práva k ochranné známce a poukázat na vzájemnou propojenost těchto práv.

2 Práva k ochranné známce z hlediska civilního a trestního práva v ČR a EU

2.1 Práva k ochranné známce z pohledu civilního práva

Ochranná známka je nehmotným statkem, který spadá do průmyslových práv a je právem na označení. Používání označení, která se využívají k určování původu výrobků a služeb má velice dlouhou historii. Literární prameny označují počátek této tradice do období starověku, kdy se již užívalo určitých označení, která měla spojitost s cihlářskými, keramickými a koženými výrobky. Tato označení byla tvořena obvykle značkami, písmeny, iniciálami producenta, nebo grafickými a obrazovými symboly, které byly upevněny nebo vytvářeny na povrchu výrobků. Vypalováním označení byla opatřována i zvířata (odtud používaný anglický termín pro ochranné známky „brand“). Vývoj práva k ochranným známkám v českých zemích byl ovlivněn vývojem v rámci rakousko-uherské monarchie. „*Novodobá úprava ochrany práv na označení byla v naší zemi založena rakouským císařským patentem č. 230 z roku 1859 o ochraně průmyslových známek, který byl novelizován zákonem č. 19 z roku 1890 a zákonem č. 108 z roku 1895. Zákonem č. 45 z roku 1865 bylo přiznáno známkové právo i cizozemcům a v roce 1890 byl na území tehdejšího Rakouska zřízen ústřední známkový rejstřík.*¹“ Po vzniku Československé republiky v roce 1918 byly na území nového státu převzaty dříve platné rakouské právní předpisy včetně právní úpravy práv na označení. Tato právní úprava v oblasti práv na označení trvala na našem území až do roku 1952, kdy byl vydán zákon č.8/1952 Sb., o ochranných známkách, který byl nahrazen zákonem č. 174/1988 Sb. V roce 1995 byl přijat v ČR zákon č. 137/1995 Sb., o ochranných známkách, a prováděcí vyhláška č. 13/1995 Sb. která se vztahuje k tomuto zákonu. Tento zákon byl brzy nahrazen zákonem č.441/2003Sb. V současné době je na národní úrovni hlavním pramenem v této oblasti zákon č.441/2003 Sb. o ochranných známkách, který nabyl účinnosti dnem 1. dubna 2004. Ten se dvěma novelizacemi (provedenými zákonem č. 501/2004 Sb. a zák. č. 221/2006 Sb.) platí doposud.

---

¹ Jakl, L. a kolektiv. *Ochranné známky a označení původu. 2. doplněné vydání.* Praha: Úřad průmyslového vlastnictví, 2002, str. 11

V úvodním paragrafu stanoví, že „ochrannou známkou může být jakékoliv označení schopné grafického znázornění, zejména slova, včetně osobních jmen, barvy, kresby, písmena, číslice, tvar výrobku nebo jeho obal, pokud je toto označení způsobilé odlišit výrobky nebo služby jedné osoby od výrobků nebo služeb jiné osoby.²“ Z uvedeného vyplývá, že ochranná známka musí být graficky znázornitelná a mít rozlišovací schopnost. Na základě této obecné definice se rozlišují tyto základní formy ochranných známek:

2.1.1 Formy ochranné známky

Slovní označení: Zahrnuje fantazijně vytvořená slova nebo více slov, jména, příjmení, obchodní názvy apod. Jde o nejběžnější ochrannou známku, spočívající v jedno nebo více slovném označení (např. AUDI, SONY, IBM). V některých případech i jednotlivé číslice mohou mít dobrou rozlišovací způsobilost např. německý parfém 4711.

Ochranná známka obrazová: je považována za nejstarší formu ochranných známek. Tvoří ji kresba, geometrický obrazec nebo jiné grafické provedení nedoprovázené textem. (např. zelený krokodýl pro Lacoste, letící okna pro Windows firmy Microsoft)

Ochranná známka prostorová: je tvořena trojrozměrným (plastickým) ztvárněním výrobku nebo jeho obalu, popřípadě znaku umístěvaného na výrobku. Tento způsob ochrany se někdy může krýt s registrací průmyslového vzoru. Jde o typ méně používaný. Typický příklad použití jsou různé tvary láhví pro alkoholické a nealkoholické nápoje. Jako příklad lze uvést např. láhev Coca-Coly. Dalším příkladem prostorové známky je trojrozměrný letící šíp ve znaku Škody apod. „Prostorová ochranná známka. Z rozsudku Vrchního soudu v Praze 7 A 175/2000 „Ochranná známka jiného majitele, byť žalobcem užívaná na základě licenční smlouvy, nemůže sama o sobě mít vliv na posouzení rozlišovací způsobilosti přihlašovaného prostorového označení. V daném případě je navíc sporné, zda by přihlášené označení, které je zároveň opatřeno cizí již zapsanou ochrannou známkou, mohlo být

---

² Zákon č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách, účinný od 1. Dubna 2004.

v této podobě zapsáno do rejstříku ochranných známek³.“

Ochranná známka zapsána jako celé sousloví tvořící slogan: zápis sloganu podléhá stejným podmínkám jako ochranná známka. Sloganem, který se stal ochrannou známkou na našem trhu je například: „VITANA VAŘÍ ZA VÁS“.

Kombinovaná ochranná známka: zde jsou spojeny prvky slovní s prvkem obrazovým případně prostorovým, který tvoří jeden kompaktní celek. Jako příklad lze uvést řetězec rychlého občerstvení KFC.

Všeobecně známá ochranná známka: „Ta je definována v § 9 odst. 1 písm. b) Zákona jako známka, kterou většina spotřebitelské veřejnosti spojuje s určitým výrobcem a jejímu majiteli se přiznává ochrana i nad rámec seznamu zboží, pro které je známka zapsána, jestliže by označení jiného zboží touto známkou ukazovalo na vztah mezi tímto zbožím a majitelem všeobecně známé známky, a jestliže existuje pravděpodobnost, že užívání všeobecně známé známky třetí osobou by mohlo poškodit zájmy majitele tohoto druhu ochranné známky. Je tedy chráněna i proti označením jiného druhu zboží či služeb. Ochrana všeobecně známé známky není podmíněna registrací v České republice; všeobecně známá známka se takovou stává na základě existujícího stavu. Ten může také vzniknout jako výsledek propagační činnosti majitele známky v České republice.“⁴

Tommy Hilfiger

Individuální ochranná známka: tuto ochrannou známkou má zaregistrovanou pouze jeden subjekt.

---

³ Horáček, R. a kolektiv. Práva na označení (zákon o ochranných známkách a zákon o ochraně původu a zeměpisných označení). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2004, str. 62

⁴ Právo duševního vlastnictví

Kolektivní ochranná známka: kolektivní ochrannou známkou je taková známka, která je již takto označena při podání přihlášky a zároveň je způsobilá rozlišovat výrobky a služby členů či společníků právnické osoby nebo účastníků sdružení (např. § 69 Živnostenského zákona, dále zákon č. 441/2003 Sb. HLAVA IX., §35 až 40). Jde o známky registrované více osobami, které jsou zpravidla nějakým způsobem podnikatelsky propojeny, buď v podobě zájmových sdružení, nebo koncernů. Tyto uskupení zpravidla dohlíží na kvalitu výrobků, které uvádějí na trh pod kolektivní ochrannou známkou. Podmínky užívání kolektivní ochranné známky společně se sankcemi za jejich porušení se stanoví písemnou smlouvou o užívání kolektivní ochranné známky uzavřenou všemi členy nebo společníky právnické osoby či účastníky sdružení. Pokud není v zákoně o ochranných známkách stanoveno jinak, platí pro přihlášku kolektivní ochranné známky, pro řízení o přihlášení, o právech kolektivní ochranné známky, o řízení ve věci zrušení nebo prohlášení kolektivní ochranné známky za neplatné, ustanovení hlav I. až VIII. a HLAVA X. citovaného zákona č.441/2003 Sb.

2.1.2 Ochranné známky podle účelu využití

Výrobní ochranné známky: jsou používány výrobci k označování svých produktů.

Obchodní ochranné známky: tuto známku používá prodejce zboží, který však nemusí být totožný s jeho výrobcem. Použití takovéto ochranné známky je vhodné u zboží, sestávajícího z několika součástí, které jsou označeny samostatnou ochrannou známkou. Nezřídka jsou tyto známky využívány velkými obchodními domy (např. TESCO, HYPERNOVA, BILLA).

Zásobní ochranné známky: Tyto ochranné známky jsou registrovány podnikateli „do zásoby“ pro případ budoucího rozšíření výroby na další druhy zboží či služeb.

Defenzivní ochranné známky: jsou používány především podnikateli, kterým hrozí parazitování prostřednictvím napodobování jejich ochranných známek. Aby se tomuto riziku vyhnuli, zaregistrují si několik podobných ochranných známek, čímž blokují možnosti jiných zaregistrovat si podobnou ochrannou známku.

2.1.3 Funkce ochranné známky v hospodářské soutěži

Funkce ochranná (zápovědní): tato funkce je podstatou práv na označení, brání v používání shodných nebo zaměnitelných označení jinými subjekty pro jejich služby nebo výrobky.

Funkce rozlišovací: jde o základní funkci, která umožňuje odlišit výrobky a služby různých hospodářských subjektů. Poskytuje ochranu nositelům těchto označení a zároveň chrání i zájmy odběratelů a spotřebitelů. Ulehčuje spotřebitelům orientaci na trhu, mají možnost výběru, lehce zjistí původ a zbavuje zboží anonymity.

Funkce garanční: vyvolává ve spotřebiteli představu o vlastnostech produktu.

Funkce propagační: připomíná výrobky a služby spjaté s určitým hospodářským subjektem.

Funkce soutěžní: každý podnikatelský subjekt se snaží vytvořit si dobrou pozici na trhu vůči ostatním soutěžitelům.

2.1.4 Národní ochranná známka z pohledu civilního a trestního práva

Národní ochranná známka je zapsaná v registraci Úřadu průmyslového vlastnictví, který tímto poskytuje jejímu držiteli ochranu na území České republiky. V roce 2010 Úřad přijal 8 444 národních přihlášek ochranných známek, z nichž 7 793 podali čeští a 651 zahraniční přihlašovatelé, především ze Slovenska, USA, Německa a Velké Británie.⁵ Internetové stránky Úřadu průmyslového vlastnictví nabízejí ucelený přehled důležitých informací k ochranným známkám a zároveň vede rejstřík registrovaných ochranných známek, který je také k dispozici na internetových stránkách. Ochrannou známku vymezuje zákon: č. 441/2003 Sb. HLAVA I.

Vymezení ochranné známky může být dvojího typu, známka může být vymezena buď pozitivně, nebo negativně:

Pozitivně: označení, které je vytvořené slovy, písmeny, číslicemi, kresbou, nebo tvarem výrobku a jeho obalu, případně jeho kombinací, určené k rozlišení výrobků nebo služeb pocházejících od různých podnikatelů a zapsaných do rejstříku ochranných známek vedených Úřadem průmyslového vlastnictví.

---

⁵ <http://www.upv.cz/cs/publikace/rocenka/rocenka.htm>

Negativně: vymezení je obsaženo v § 4 Zákona o ochranných známkách⁶.

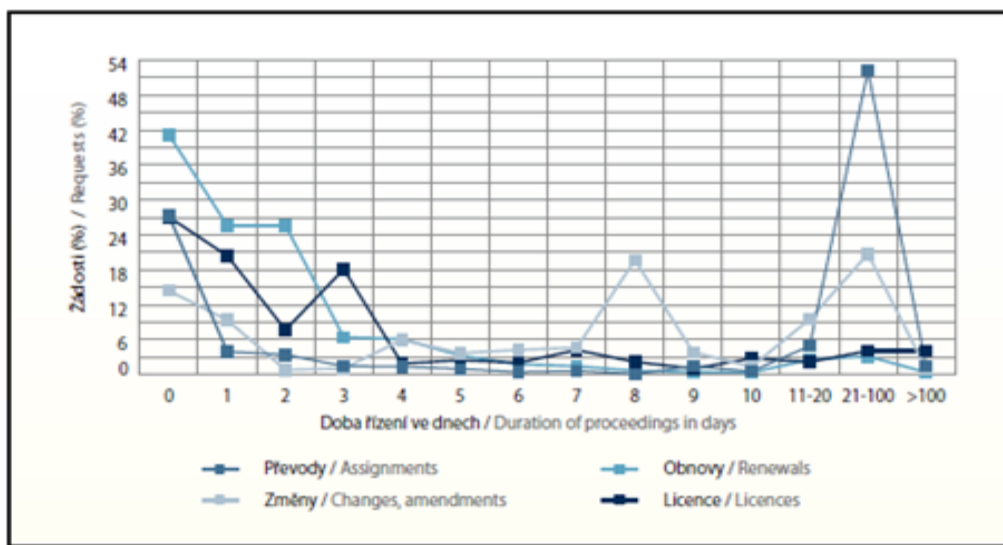
- a) označení, které nelze graficky znázornit. Do této kategorie spadá například pohybové, čichové označení.
- b) označení, které nemá rozlišovací způsobilost rozlišit výrobky, nebo služby.
- c) označení, které je tvořeno výlučně ze značek nebo údajů sloužících v obchodě k určení druhu, jakosti, množství, účelu, hodnoty nebo jiných vlastností výrobků nebo služeb.
- d) označení, které je výlučně tvořeno výlučně označeními nebo údaji, jež se staly obvyklými v běžném jazyce nebo v poctivých obchodních zvyklostech (např. ČSN, §).
- e) označení, které je tvořeno výlučně tvarem. Tento typ označení má nedostatek rozlišovací schopnosti, pouze ve vztahu k prostorovému označení.
- f) označení, které je v rozporu s dobrými mravy a s veřejným pořádkem. Jedná se zejména o symboly, které podporují rasismus, drogy, fašismus.
- g) označení, které by mohlo klamat veřejnost. Může uvést spotřebitele v omyl, týká se to zejména povahy, jakosti nebo zeměpisného původu výrobků nebo služeb.
- h) označení přihlašované pro vína a lihoviny, které obsahuje zeměpisný údaj, který není totožný se zeměpisným původem. Příklad Moravské Burgunské pro víno rulandské růžové, pěstované na jižní Moravě.
- i) označení, jehož užívání by bylo v rozporu se závazky vyplývajícími pro Českou republiku z mezinárodních smluv
- j) označení, které by obsahovalo znaky, emblémy či erby, jestliže jejich užití je předmětem zvláštního veřejného zájmu
- k) označení, které obsahuje znak vysoké symbolické hodnoty, zejména náboženské symboly.

---

⁶ Zákon:č. 441/2003 Sb. HLAVA I.

l) pokud přihláška ochranné známky nebyla podána v dobré víře

Tabulka 2.1. Vyřízení žádostí (%) v roce 2010

Zdroj: Úřad průmyslového vlastnictví České republiky, Výroční zpráva 2010

Přihláška a její náležitosti: Zákon č. 441/2003 Sb. o ochranných známkách dále vyhláška č. 97/2004 Sb. k provedení zákona o ochranných známkách

O zápis označení ochranné známky do rejstříku se žádá přihláškou podanou u Úřadu průmyslového vlastnictví, Antonína Čermáka 2a, Praha 6, PSČ 160 68 v jednom vyhotovení a smí obsahovat jen jedno znění či vyobrazení ochranné známky

Tiskopisy přihlášek Úřadu průmyslového vlastnictví jsou harmonizovány s formuláři, které obsahuje příloha Smlouvy o známkovém právu. Formuláře přihlášky k registraci jsou k dispozici ke stažení na internetových stránkách Úřadu. Seznam výrobků a služeb se uvádí seřazen vzestupně podle tříd mezinárodního klasifikace (třída 1 až 45). Každé skupině výrobků nebo služeb musí předcházet číslo třídy, do které výrobky nebo služby náležejí. Přihlašovatel si vybere, pro které výrobky nebo služby bude ochrannou známkou přihlašovat. Přihlašovatel potvrzuje pravdivost a úplnost údajů v přihlášce svým podpisem, u právnických osob razítkem.

Přihlášku ochranné známky k zápisu do rejstříku ochranných známek může podat právnická popřípadě fyzická osoba a v případě kolektivní ochranné známky také sdružení bez právní subjektivity. Přihlašovatel má právo přednosti před každým, kdo podá přihlášku

shodné nebo zaměnitelné ochranné známky pro výrobky nebo služby téhož druhu později. Toto právo vzniká v okamžiku, kdy je přihláška doručena Úřadu.

Náležitosti žádosti o zápis ochranné známky do rejstříku:

- Jméno, příjmení nebo název (obchodní jméno) přihlašovatele a jeho adresu. Jestliže jde o fyzickou osobu, uvádí se adresa trvalého bydliště, u právnické osoby sídlo provozovny. U právnické osoby musí být uveden název, pod kterým je registrována v obchodním rejstříku. Tento název zpravidla bývá doplněn o formu podnikání podle § 8 a 9 Obchodního zákoníku⁷.
- Znění nebo vyobrazení přihlášeného označení, u prostorového označení jeho plošné vyobrazení. Není-li přihlašované označení slovní v běžném písmu, přiloží přihlašovatel 3 ks vyobrazení v rozměru minimálně A8, maximálně A4, a to v provedení, které je schopné další reprodukce. Obsahuje-li označení údaje v jiném písmu než latince, přihlašovatel uvede přepis těchto údajů do latinky.
- Přihlašovatel je povinen do jednoho měsíce po podání přihlášky zaplatit správní poplatek⁸ za podání přihlášky. Pokud poplatek nebyl uhrazen, považuje se přihláška za nepodanou.
- Přihlašovatelůvi vzniká podáním přihlášky právo přednosti na zápis ochranné známky před každým, kdo podá pozdější přihlášku shodné nebo podobné ochranné známky pro stejné nebo podobné výrobky nebo služby. Přihlašovatel má možnost uplatnit při podání přihlášky právo přednosti podle Pařížské úmluvy a tuto prioritu prokázat do tří měsíců předložením prioritního dokladu - to znamená opisem prvního podání stejné dřívější přihlášky v některém unijním státě nebo státě Světové obchodní organizace, ověřeným tamním zápisným úřadem. Byla-li první přihláška podaná v jiném státě, přiznává se priorita za podmínky vzájemnosti. Tuto prioritu lze uplatnit do šesti měsíců od podání první přihlášky, ke které se uplatňuje právo přednosti. Český zákon o ochranných známkách uvádí možnost uplatnit při podání přihlášky i tak zvané dílčí priority, to znamená uplatnit právo přednosti z několika dřívějších přihlášek podaných v jiných zemích. V takovém případě musí přihlašovatel při podání přihlášky uvést u každého výrobku nebo služby, ze které dřívější přihlášky unijní prioritu

---

⁷ Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, Hlava I: Základní ustanovení

⁸ Zákon č. 634/2004 Sb. o správních poplatcích (položka 138 písmeno a) Sazebníku);

uplatňuje. U nejstarších z nich nesmí být překročen šestiměsíční prioritní interval. V případě, že přihlašovatel bude chtít při podání přihlášky ochranné známky do zahraničí prioritu z podané přihlášky v České republice, Úřad průmyslového vlastnictví vystaví na jeho žádost doklad o přiznání práva přednosti. Na žádost přihlašovatele může Úřad průmyslového vlastnictví v již podané přihlášce povolit pouze úpravu v přihlášeném označení, která se týká přímo přihlašovatele např. jeho názvu, jména, příjmení, sídla nebo trvalého pobytu apod.

Známkový rejstřík: do známkového rejstříku bylo v roce 2010 Úřadem průmyslového vlastnictví zapsáno 6 288 národních ochranných známek. Zároveň Úřad v řízení o zápisech národních ochranných známek vydal 754 negativních správních rozhodnutí. Vedle toho byla v České republice přiznána ochrana 2 940 mezinárodním ochranným známkám. Průměrná doba řízení od podání do zveřejnění přihlášky národní ochranné známky byla necelé 4 měsíce. Průměrná doba řízení k registraci přihlášky ochranné známky dosahovala 8 měsíců. V závěru roku 2010 bylo na území České republiky v platnosti 828 685 ochranných známek, z toho podíl ochranných známek Společenství činil 72 %.

Informace v oblasti ochranných známek:

*„Rešerše před podáním přihlášky a ve fázi jejího průzkumu po přihlášení je jedním ze zdrojů informací o tom, zda přihlašované označení splňuje podmínky stanovené zákonem pro zápis ochranné známky do rejstříku.“*⁹ Informativní rešerši je možno provést samostatně v rešeršní databázi ochranných známek na internetu¹⁰ dále v informačních zdrojích ochranných známek ve studovně sídla Úřadu průmyslových práv viz výše uvedeno a neposlední řadě smí zájemce písemnou žádostí žádat Úřad o provedení rešerše zaměstnanci úřadu. Žadatel tento úkon musí hradit dle stanovených poplatků Úřadu.

Tabulka 2.2 Dotazy a rešerše pro státní správu

---

⁹ Ladislav Jakl a kol. Ochranné známky a označení původu, 1. vydání 1997 str. 29

¹⁰ <http://www.upv.cz>

Případů v roce / Cases per year	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Policie / Police	161	131	140	132	151	117	83	69	68	76
Soudy / Courts	30	33	12	17	7	6	7	7	10	4
Exekutorské úřady / Distrainer Offices	8	31	23	35	99	202	335	66	73	49
Finanční úřady / Financial Offices	14	13	13	9	13	13	7	5	7	4
Celní úřady / Customs Offices	5	3	5	2	2	8	5	6	25	19
Ostatní orgány státní správy Other state administration bodies	3	8	15	30	44	109	70	94	142	152
Insolvenční správci a správci konkurzní podstaty Insolvency and bankruptcy professionals	72	88	73	103	82	95	56	77	81	130
Celkem / Total	311	321	298	356	413	569	579	338	406	434

Zdroj: Úřad průmyslového vlastnictví České republiky, Výroční zpráva 2010

Formální a věcný průzkum přihlášky HLAVA VI §21,22¹¹

V rámci formálního průzkumu Úřad průmyslového vlastnictví zkoumá, zda přihláška splňuje shora uvedené náležitosti stanovené zákonem pro její podání. Pokud nalezne nesrovnalosti, vyzve přihlašovatele k odstranění zjištěných nedostatků a stanoví lhůtu nejmeně 15 dní k odstranění zjištěných nedostatků. Pokud nedojde k nápravě ve stanovené lhůtě, požaduje se přihláška za nepodanou. Po ukončení formálního průzkumu přistoupí Úřad průmyslového vlastnictví k věcnému průzkumu, v tomto případě zkoumá splnění absolutních podmínek zápisné způsobilosti, např. zda se nejedná o označení, které není způsobilé zápisu do rejstříku ochranných známek. Pokud není označení způsobilé zápisu, podá Úřad tuto skutečnost s odůvodněním přihlašovateli s tím, že se může ve stanoveném termínu k této námitce vyjádřit. Jestliže přihlašovatel tuto námitku v dané lhůtě nevyvrátí, dochází k zamítnutí přihlášky. Není-li přihlašované označení způsobilé k zápisu jen pro část výrobků nebo služeb, dojde k zamítnutí přihlášky jen v tomto rozsahu. Přihláška bude také zamítnuta, jestliže obsahuje přihlašované označení prvky starší ochranné známky přihlašené nebo zapsané pro jiného přihlašovatele nebo vlastníka, pokud by tyto prvky mohly vést k záměně. Může se stát, že přihlašovatel nebo vlastník starší ochranné známky udělí písemný souhlas k zápisu pozdější přihlášky, poté Úřad přihlášku nezamítne.

---

¹¹ ZÁKON č. 441/2003 Sb.

Řízení námitkové a připomínkové k zápisu ochranné známky HLAVA VI §24 až 26¹²

Smyslem zavedeného námitkového a připomínkového řízení je i ochrana práv třetích osob, která by mohla být zápisem známky ohrožena a také k prohloubení právní jistoty přihlašovatelů. Spočívá ve snížení pravděpodobnosti napadení jejich registrované ochranné známky výmazem z důvodu střetu s právy jiných subjektů.

Lhůta pro podání námitek činí tři měsíce od zveřejnění přihlášky ve Věstníku. Tuto lhůtu nelze prodloužit a její zmeškání nelze prominout. Námitky musí být podány písemně, musí obsahovat odůvodnění a zároveň by měly být doloženy důkazní prostředky. Podání námitek podléhá zaplacení správního poplatku.¹³ Pokud není zaplacen, považují se námitky za nepodané. Námitku zašle Úřad přihlašovatelovi s výzvou, že má právo ve stanoveném termínu se k námitce vyjádřit. Zároveň může vyzvat obě strany, aby se ve stanovené lhůtě pokusili dohodnout. Jsou-li námitky oprávněné, bude přihláška ochranné známky zamítnuta. Pokud se oprávněné námitky týkají jen částí výrobků nebo služeb, pro které byla přihláška podána, dojde k částečnému zamítnutí přihlášky jen v jejich rozsahu.

Shledá-li Úřad, že námitky jsou neoprávněné, vydá rozhodnutí o zamítnutí námitek. Písemné rozhodnutí o námitkách doručí Úřad oběma stranám a zveřejní je ve svém Věstníku.

Osoby oprávněné k podání námitek dle Zákona č. 441/2003 Sb. § 7 HLAVA I. ods.1 písm. a) až k) jsou:

- Majitel nebo přihlašovatel zaměnitelné ochranné známky s dřívějším právem přednosti
- Majitel starší totožné či zaměnitelné známky
- Držitel shodného nebo zaměnitelného označení
- Podnikatel zapsaný před datem podání napadené přihlášky do obchodního nebo obdobného rejstříku.
- Fyzická osoba, jejíž jméno a příjmení nebo vyobrazení jsou shodné či zaměnitelné se zveřejněným označením.

---

¹² ZÁKON č. 441/2003 Sb.

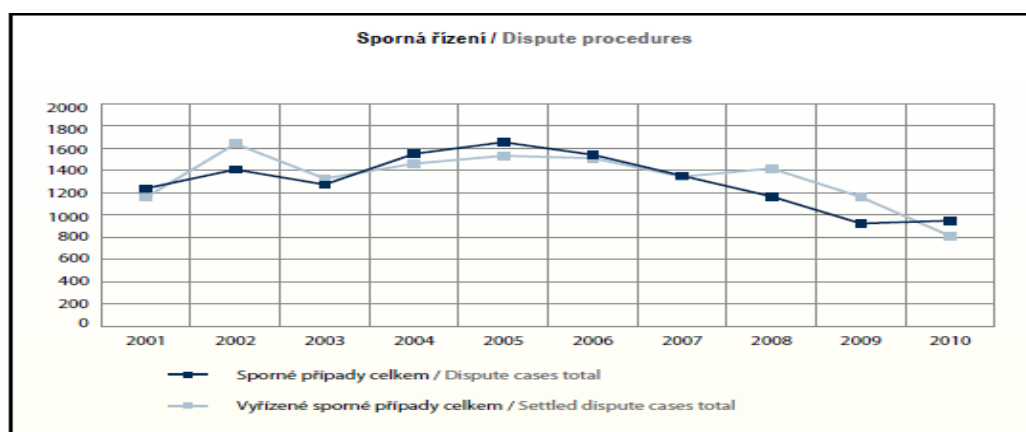
¹³ SPRÁVNÍ POPLATKY ZÁKON č. 634/2004 Sb. o správních poplatcích Příloha č. 2. sazebník

- Majitel staršího práva z jiného průmyslového vlastnictví
- Ten, komu náleží práva k autorskému dílu, je-li shodné či zaměnitelné se zveřejněným označením.

Námítky: V námítkách byla nejčastěji uplatňována existence pravděpodobnosti záměny přihlašovaného označení se starší ochrannou známkou namítajícího, zásah do práv uživatele nezapsaného či jiného označení užívaného v obchodním styku, nedostatek dobré víry při podání přihlášky a újma na straně namítajícího jako vlastníka starší ochranné známky s dobrým jménem. V roce 2010 bylo u Úřadu podáno 484 námitek proti zápisu národních ochranných známek do rejstříku. Řízení o námítkách u mezinárodních ochranných známek bylo zahájeno v 51 případech. Připomínky k zápisné nezpůsobilosti přihlašovaného označení se opíraly zejména o nedostatek rozlišovací způsobilosti, klamavost označení, nedobrou víru přihlašovatele a překážku zakotvenou ve článku 6ter Pařížské unijní úmluvy.

V průběhu řízení o přihlášce ochranné známky může jakákoliv osoba podat Úřadu průmyslového vlastnictví písemné připomínky, které jsou založeny především na absolutních překážkách zápisné způsobilosti. Úřad musí k těmto připomínkám přihlédnout a podatele o výsledku posouzení jeho připomínek informovat. Osoba, která podala připomínky, se nestává účastníkem řízení. To znamená, že nemůže podat opravný prostředek ve formě rozkladu.

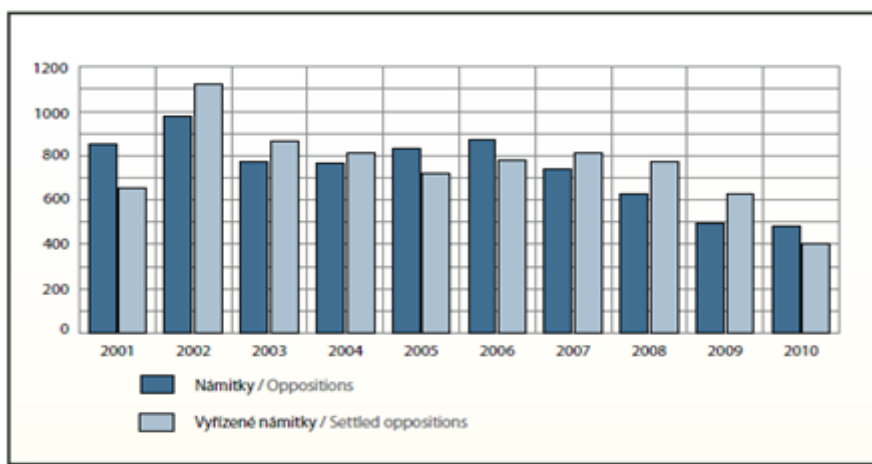
Tabulka 2.3 Sporná řízení o ochranných známkách

Zdroj: Úřad průmyslového vlastnictví České republiky, Výroční zpráva 2010

Sporné případy: V roce 2010 Úřad vydal rozhodnutí celkem u 830 sporných případů. Připomínek bylo vyřízeno 100, námitek u přihlášek národních ochranných známek 406, námitek u mezinárodních ochranných známek 74. Ve sledovaném období Úřad vydal 68 prvoinstančních rozhodnutí ve věci návrhu na zrušení a 85 rozhodnutí ve věci návrhu na prohlášení ochranné známky za neplatnou.

Tabulka 2.4 Námitkové řízení u národních ochranných známek

Zdroj: Úřad průmyslového vlastnictví České republiky, Výroční zpráva 2010

Zápis do rejstříku ochranných známek:

Jestliže přihlášené označení vyhovuje podmínkám zákona a nebrání-li tomu skutečnosti, které jsou uvedeny v § 4 až 6 ¹⁴ zákona, poté zapíše Úřad průmyslového vlastnictví ochrannou známku podle § 28 zákona č. 441/2003 Sb. do rejstříku ochranných známek. V rejstříku nalezneme tyto základní údaje:

- Číslo ochranné známky

¹⁴ dle Zákona č. 441/2003 Sb.

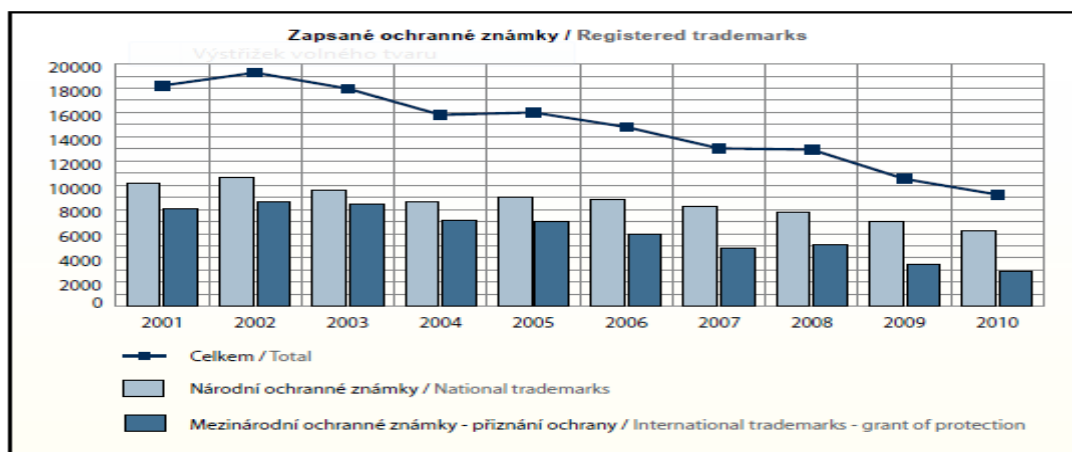
- Datum podání přihlášky popřípadě datum práva přednosti
- Datum zveřejnění ve Věstníku
- Datum zápisu ochranné známky do rejstříku
- Spisová značka nebo vyobrazení ochranné známky
- Údaj vídeňské klasifikace obrazových prvků ochranné známky
- Údaje o názvu, adrese, sídle nebo jménu, příjmení a adrese trvalého pobytu majitele ochranné známky
- Seznam výrobků popřípadě služeb, pro které je ochranná známka zapsaná

Majitel obdrží osvědčení o zápisu a tímto mu vznikají výlučná práva ve vztahu k ochranné známce a prostředky vynutitelnosti práv z ochranné známky a samozřejmě má možnost nakládání s ochrannou známkou, jako s nemotným majetkem. Zápis ochranné známky platí deset let ode dne podání přihlášky a je možné na žádost vlastníka obnovit vždy na dalších deset let. Tato žádost se podává v posledním roce platnosti zápisu a zároveň musí být uhrazen správní poplatek¹⁵. Jestliže poplatek nebyl zaplacen, Úřad vlastníka vyzve k nápravě. Pokud nebude správní poplatek uhrazen ve stanovené výši a ve stanoveném termínu, má se za to že žádost nebyla podána. Tuto žádost může vlastník podat dodatečně ve lhůtě šesti měsíců po uplynutí doby platnosti. V tomto případě má správní poplatek dvojnásobnou hodnotu. Obnova se oznamuje ve Věstníku.

---

¹⁵ SPRÁVNÍ POPLATKY ZÁKON č. 634/2004 Sb. o správních poplatcích Příloha č. 2. sazebník správních poplatků

Tabulka 2.5 Zapsané ochranné známky

Zdroj: Úřad průmyslového vlastnictví České republiky, Výroční zpráva 2010

Změny a případné úpravy ochranné známky:

Dle § 27 zákona¹⁶ je povoleno na žádost majitele ochranné známky upravit změny, které se mohou týkat názvu majitele nebo jména a příjmení, obchodního jména, sídla, trvalého pobytu apod. V zapsané ochranné známce nelze během doby platnosti, což je deset let od zápisu, provádět změny a jakékoliv úpravy mimo výše uvedených.

Práva z ochranné známky:

Zákon o ochranných známkách stanovil dva druhy práv majitele ochranné známky

Pozitivní právo: jde o výčet činností, ke kterým má majitel ochranné známky oprávnění, týkají se zejména teorie výlučnosti práv k předmětům právní ochrany průmyslového vlastnictví.

Negativní právo: obsahuje výčet činností, které může majitel ochranné známky vykonávat na obhajobu svých práv. Zahrnuje převážně základní účinek veřejnoprávního zápisu, který spočívá v zápovědním právu působícím absolutně.

---

¹⁶ dle Zákona č. 441/2003 Sb.

Nejhodnotnějším právem majitele je výlučné právo užívat ochrannou známku na výrobcích nebo při poskytování služeb v rozsahu, ve kterém je zapsaná do rejstříku ochranných známek. Pokud se jedná o ochrannou známku, která má spojitost s výrobky nebo službami, rozumí se využití ochranné známky na obalech, štítcích, fakturách, obchodních dokladech, propagačních materiálech. Právo majitele ochranné známky je právem výlučným.

Podstatou práva výlučného je, že bez souhlasu majitele ochranné známky nesmí nikdo užívat označení, které je shodné popřípadě zaměnitelné s jeho ochrannou známkou pro stejné nebo blízké výrobky či služby. Vlastník ochranné známky má oprávnění používat spolu s ochrannou známkou symbol ®, kterým upozorňuje, že se jedná o chráněné označení. Tento symbol je většinou umístěn v pravém horním rohu za posledním slovem, písmenem u obrazových známek je také tento symbol umístěn v pravém horním rohu. Ustanovení je velmi důležité hlavně pro majitele známějších ochranných známek, které jsou určeny pro širokou veřejnost a tím, vzniká nebezpečí zduhování ochranné známky. Tato situace nastane, jestliže takovouto ochrannou známkou začnou jako druhové označení užívat i jiní výrobci, nebo poskytovatelé služeb (například označení Xerox, které je zapsáno ve velkém množství zemí jako ochranná známka pro jejího vlastníka a zároveň se objevuje často v publikacích, tisku a ostatních publikacích, kde se nesprávně zaměňuje s druhovým označením pro kopírovací stroje).

V případě neoprávněného zásahu týkajícího se ochranné známky má majitel ochranné známky právo domáhat se u příslušného soudu, aby rušení práva bylo zakázáno a následky porušení práva byly odstraněny. Má oprávnění domáhat se náhrady škody, která vznikla jednáním uskutečněným v době po zveřejnění přihlášky ochranné známky. Majitel ochranné známky má také právo na informaci o původu výrobku, dokladů provázejících výrobky nebo služby, na kterých je umístěno označení shodné, zaměnitelné s jeho ochrannou známkou. Smí žádat soud, aby nařídil porušovateli práv z ochranné známky stáhnout výrobky z trhu a požadovat jejich zničení. Soud zničení nemůže přikázat, nejsou-li tyto výrobky ve vlastnictví konkrétní osoby, proti které návrh směřuje. Vlastník ochranné známky má právo bránit užívání ochranné známky obstaravatelem, což znamená nevhodný zástupce. Jestliže si tento obstaravatel nechal bez souhlasu majitele tuto ochrannou známkou zaevidovat na své jméno, ledaže by tento obstaravatel své jednání řádně nezdůvodnil.

Majitel ochranné známky má právo oprávněně požadovat na vydavateli, nakladateli, aby reprodukce ochranné známky ve slovníku, encyklopedii nebo podobném díle byla nejpozději při dalším uveřejnění nebo vydáním díla opatřena odkazem, že se jedná o zaevidovanou ochrannou známku.

Omezení účinků ochranné známky

Stejně jako u dalších průmyslových práv, se nacházejí i omezení výlučných práv vlastníků ochranných známek. Zde může nastat situace, kdy majitel ochranné známky je nucen strpět jednání, které by se obecně mohly charakterizovat jako porušení jeho práv k ochranné známce, avšak s ohledem na osobu jednajícího nemá toto jednání charakter porušení těchto práv. Pojem strpět obnáší, že majitel ochranné známky se nemůže účinně domáhat svých práv. Spadají zde tyto příklady:

- Jestliže třetí osoby v obchodním styku užívají své jméno, příjmení, obchodní firmu nebo adresu.
- Pokud se jedná zejména o údaje týkající se druhu, jakosti, množství, zeměpisného původu, doby výroby výrobku anebo poskytnutí služby, popřípadě i jiných vlastností výrobků, i když jsou tyto údaje shodné či zaměnitelné s ochrannou známkou nebo tvoří její část.
- Když třetí osoby užívají v obchodním styku označení shodné s ochrannou známkou, jestliže se jedná o údaje nezbytné k vyznačení účelu výrobku nebo služby. Týká se to především příslušenství, náhradních dílů nebo poskytované služby, za předpokladu, že je užíváno v souladu s obchodními zvyklostmi¹⁷ a dobrými mravy soutěže. Dobrými mravy soutěže se rozumí nekalosoutěžní jednání v hospodářské soutěži.¹⁸

---

¹⁷ Obchodní zvyklosti ve smyslu § 264 obchodního zákoníku Hlava I: Obecná ustanovení

¹⁸ §44 Základní ustanovení Obchodní zákoník Díl II: Nekalá soutěž

- Majitel ochranné známky, nesmí bránit v užívání mladší shodné nebo podobné ochranné známce, pokud strpěl její užívání po dobu pěti let, ode dne, kdy se o tomhle užívání dozvěděl.

Vyčerpání práv z ochranné známky

Vlastník ochranné známky podle § 11 Zákona č. 441/2003 Sb. není oprávněn zakázat její užívání na výrobcích, které sám uvedl, nebo s jeho souhlasem byly uvedeny na trh. Jde o takzvané národní vyčerpání práv, resp. Spotřebování práva z ochranné známky. Výjimkou by mohl být případ, kdy by po uvedení výrobku na trh došlo k jejich podstatné změně nebo zhoršení stavu či vlastností. Jedná se o takovou situaci, kdy by se majitel ochranné známky obával, že by dalším prodejem docházelo ke zhoršení jeho pověsti jak podniku, tak i výrobku.

Převod a přechod ochranné známky

Ochranná známka je nehmotným statkem a může se s ní nakládat jako s předmětem vlastnického práva. Mezi tyto způsoby nakládání patří převod, přechod, přepis známky na jméno obstaravatele, její užití jako zástavy a poskytnutí licence na ochrannou známku.

Znění zákona o převodu a přechodu ochranné známky nabízí možnost smluvního převodu známky a tímto krokem bude zajištěno, že práva k ochranné známce nezaniknou v případě změny u podnikatelských subjektů. Tato situace by mohla nastat v případě rozdělování nebo slučování podniku popřípadě prodejem podniku. Podle §15 Zákona č. 441/2003 Sb. smí vlastník ochranné známky pro všechny nebo jen pro část výrobků nebo služeb, pro které je zapsaná ve Věstníku Úřadu průmyslového vlastnictví převést písemnou smlouvou na jinou právnickou popřípadě fyzickou osobu. Ochranná známka smí být převedena i nezávisle na převodu podniku. Převod musí být proveden písemnou smlouvou, která je platná dnem podpisu smluvních stran a je účinná dnem její registrace v rejstříku ochranných známek u Úřadu. Při zápisu je třeba předložit Úřadu smlouvu o převodu, ze které je patrná změna majitele.

Přechod práv k ochranné známce u fyzické osoby může nastat v případě úmrtí vlastníka ochranné známky, podle ustanovení v závěti. Jestliže dědic není způsobilý být ve smyslu

zákona majitelem ochranné známky, má právo poskytnout oprávněné osobě licenci na tuto známku nebo na něj známku převést. „V souladu s usnesením článku 6 septies Pařížské úmluvy na ochranu průmyslového vlastnictví a Nařízením Rady Evropy č. 3288/1944, obsahuje známkový zákon ustanovení o přepisu ochranné známky z obstaravatele (ze zprostředkovatele nebo komisionáře), na kterého byla dříve v ČR zapsána, zpět na jejího původního vlastníka.¹⁹“ Přepis je možný jen na základě pravomocného rozhodnutí soudu. Přepis vlastnictví k ochranné známce provede Úřad průmyslového vlastnictví na základě rozhodnutí soudu.

Zástavní právo k ochranné známce:

V § 17 Hlava IV zákona č. 441/2003 Sb. je zakotveno zástavní právo k ochranné známce tím, že ochranná známka může být poskytnuta jako zástava. Vznik a zánik zástavního práva se řídí obecnými ustanoveními občanského a obchodního práva. Jedná se zejména o občanský zákoník, občanský soudní řád, zákon o konkurzu a vyrovnání. Směrodatné je především ustanovení práva soukromého. Tento typ práva umožňuje, aby pohledávka věřitele proti dlužníkovi byla zajištěna zástavou ochranné známky. Nabízí věřiteli možnost, jestliže dlužník nesplní své povinnosti, přednostně před ostatními věřiteli uspokojit se z hodnoty získané převodem ochranné známky. Zástavní právo vzniká na základě písemné smlouvy a zápisem zástavního práva do rejstříku Úřadu průmyslových práv. O zápis vždy smí žádat jen zástavní věřitel. Zástavní věřitel musí povinně doložit smlouvu o zřízení zástavního práva s úředně ověřenými podpisy obou stran.

Poskytování licencí na ochranné známky

Mezi základní práva majitele ochranné známky spadá i dispoziční právo. Podle § 18 zákona²⁰ smí poskytnout právo užívat ochrannou známku třetím osobám pro všechny výrobky nebo služby. Právo pro třetí osobu, je obsaženo v licenční smlouvě. Pro licenční smlouvy platí

---

¹⁹ Doc. Ing. Ladislav Jakl Práva na označení a průmyslové vzory str. 35

²⁰ Zákona č. 441/2003 Sb. HLAVA IV

ustanovení §508 až 515 obchodního zákoníku pokud zákon o ochranných známkách nestanoví jinak. Nabyvatelem licence může být pouze fyzická nebo právnická osoba. Předmětem licenční smlouvy může být jen zaregistrovaná ochranná známka. Ve většině případů poskytovatel licence, má zájem udržet výrobky popřípadě služby v dobré kvalitě a požaduje, aby nedocházelo ke znehodnocování ochranné známky. Tento zájem požaduje zapsat do licenční smlouvy. Poskytnutí licence vyžaduje písemnou podobu.

2.1.5 Ochranná známka EU z pohledu civilního práva a trestního práva v EU

Ochrannou známku Společenství (Community trademark CTM)smí představovat veškerá označení, schopná grafického ztvárnění, jestliže jsou způsobilá rozlišit výrobky nebo služby jednoho podniku od výrobků nebo služeb jiných podniků. Označení, ochranných známek jsou obdobná jako u národní ochranné známky. Je možné si zaregistrovat celou řadu ochranných známek včetně: slov, jmen, příjmení. Dále se smí jednat o podpisy, slogany, kresby, obrazové znaky, obrázky, různé kombinace čísel, fantazijní slova, zkratky, loga, podobizny a dokonce i zvuky. Této tématice jsem se podrobněji věnovala v předešlé kapitole. Zápis ochranné známky je jeden z nejsilnějších způsobů, jak ochránit svou značku, způsob, jak zajistit, aby nikdo jiný ji nepoužíval. Ochranné známky ovlivňují rozhodování spotřebitele každý den. Silná ochranná známka vytváří identitu, vzbuzuje důvěru, odlišuje od konkurence, a usnadňuje komunikaci mezi prodávajícím a kupujícím. Žadatel registrace ochranné známky má dva různé způsoby, jak získat ochranu ochranné známky v rámci celé EU:

- **Ochranné známky Společenství:** výlučné právo, které chrání rozlišovací znaky, platné v celé EU registrované přímo u OHIM v Alicante v souladu s podmínkami uvedenými v CTM řádu. Od 1. 10.2004 se EU stala členskou zemí Protokolu k Madridské dohodě, z čehož vyplývá, že žadatel může získat ochranu v celé EU prostřednictvím mezinárodního zápisu u WIPO. A zároveň pak majitel OZS může prostřednictvím WIPO požádat o mezinárodní ochranu
- **Mezinárodní ochranné známky s vyznačením Evropské unie (EU):** výlučné právo, ale jsou vedeny Mezinárodním úřadem Světové organizace duševního vlastnictví (WIPO) v Ženevě podle Madridského protokolu. WIPO zpracovává žádosti a pak je odešle do OHIM

k posouzení v souladu s podmínkami uvedenými v CTM řádu. To má stejný účinek jako použití přímo pro ochranné známky Společenství.

Po vstupu České republiky do Evropské unie, smí ochranná známka Společenství být podána na základě jediné přihlášky u Úřadu pro harmonizaci ve vnitřním trhu OHIM v Alicante tím získá přihlašovatel ochranu pro území celé EU. O případných sporech k ochranným známkám Společenství rozhoduje od 1. ledna 2008 Městský soud v Praze²¹ Žádosti je možné podat buď přímo u OHIM v Alicante nebo prostřednictvím národních úřadů průmyslového vlastnictví. Ochranná známka Společenství má jednotnou povahu, znamená to, že má stejné účinky v celém Společenství, může být zapsána, převedena, opuštěna, zrušena nebo být prohlášena neplatnou a její užívání může být zakázáno pouze pro území celého Společenství. Výjimku ze zásady jednotnosti tvoří licence, která smí být poskytnuta i pro určitou část území Evropského společenství. Z jednotné povahy této známky rovněž vyplývá, že povinnost užívat ochrannou známku (při jejímž nedodržení může dojít až ke zrušení známky) je splněna, je-li ochranná známka užívána alespoň na území jednoho členského státu Evropského společenství. Co se týká nákladů na registraci, za správní poplatek získá přihlašovatel ochranu v celkem 27 zemích EU, což je jistě levnější než náklady na registraci samostatných národních ochranných známek v každé zemi, nebo náklady na mezinárodní registraci ochranné známky

Úřad pro harmonizaci ve vnitřním trhu („OHIM“)

je agenturou Evropské unie, která je odpovědná za registraci ochranných známek a průmyslových vzorů, které jsou platné ve všech 27 zemích EU. OHIM má přibližně 700 zaměstnanců a roční příjem více než 180 mil. €. Evropská agentura, OHIM na kterou dohlíží Evropská komise, má právní, správní a finanční samostatnost. O jmenování prezidenta, viceprezidenta a prezidenta a předsedů senátů rozhoduje Rada ministrů. V prvním roce působení obdržel OHIM třikrát více přihlášek než se očekávalo (51 000 oproti předpokládaným 15 000). Počet podaných přihlášek OZS se dále stabilně zvyšuje; po vstupu

---

²¹ ve smyslu zák. č.221/2006 Sb. O vymáhání práv z průmyslového vlastnictví

ČR do EU v roce 2004 činil počet podaných přihlášek cca 59 000 a v minulém roce 2008 bylo u OHIM podáno necelých 87 000 přihlášek OZS. V současné době má OHIM registrovaných přibližně 600 000 ochranných známek ve prospěch stovky tisíc společností z celého světa, a tento celkový počet roste rychleji každým rokem.

Ochrannou známku komunitární upravuje nařízení Rady ES č. 207/2009 o ochranné známce Společenství. Komunitární právo (právo Evropských společenství) je systémem nadstátního práva. Toto právo se odlišuje od běžných právních systémů tím, že Evropská společenství získala od členských států pravomoc vytvářet právní normy nejen pro tyto státy, ale i pro vnitrostátní subjekty těchto států. Komunitární právo je specifický právní systém, který nepatří jako celek ani do práva mezinárodního, ani do vnitrostátního práva členských států. *„Důvodem přijetí nařízení (původně č. 40/94) byla nutnost nejen odstranit v rámci vnitřního trhu překážky volného oběhu zboží a služeb, ale musely být také vytvořeny podmínky pro podniky, aby mohly rozšířit své aktivity na celé území ES, a poskytnuty jim takové ochranné známky, které umožňují rozlišovat výrobky a služby stejnými prostředky v rámci celého ES bez ohledu na hranice“*²²

Kolektivní známky

Nařízení umožňuje také zápis kolektivní ochranné známky, která má rozlišovat výrobky nebo služby členů sdružení, které je majitelem známky, od výrobků nebo služeb jiných podniků. O zápis kolektivní známky Společenství mohou požádat sdružení výrobců, poskytovatelů služeb nebo obchodníků. Kolektivní známku Společenství mohou tvořit na rozdíl od ostatních známek i označení, která mohou v obchodě sloužit k označení zeměpisného původu výrobku nebo služby. Přihlašovatel kolektivní známky Společenství musí předložit kromě obvyklých náležitostí ještě pravidla pro její užívání, kde se uvedou osoby, které jsou oprávněny užívat známku, podmínky pro členství ve sdružení, jakož i případné podmínky pro užívání známky, včetně sankcí.

Podání přihlášky: Přihlášky ochranné známky Společenství lze podat online, faxem nebo poštou. Přihláška ochranné známky Společenství se podává v některém z úředních jazyků Evropského společenství, kterých je v současné době 11. Úředních jazyků OHIMU je však pouze pět a jsou to tyto: angličtina, francouzština, němčina, italština a španělština. Základní údaje, které musí obsahovat přihláška:

- jméno a adresa žadatele
- údaj o prvním a druhém jazyku
- vyobrazení ochranné známky
- seznam výrobků a služeb, pro které ochranná známka musí být registrována
- zaplacení poplatků
- podpis

Tabulka 2.6 Přihlášky ochranných známek Společenství

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
CZ	28	24	84	277	217	330	483	453	486	666
AT	711	717	787	1 290	1 253	1 797	1 954	2 010	2 306	2 546
BE	687	598	956	847	855	1 087	1 287	1 357	1 765	1 844
BG								276	302	405
CH	1 019	990	1 505	1 321	1 108	2 287	2 616	2 800	2 653	3 487
CN	65	67	111	139	233	501	741	811	918	1 318
CY								177	246	255
DE	8 285	7 113	9 370	9 627	9 938	13 340	15 339	15 506	16 296	18 448
DK	767	727	896	754	731	1 034	1 151	1 127	1 080	1 261
EE								88	98	159
ES	3 426	3 759	5 690	5 435	5 758	6 266	7 320	6 910	6 960	7 785
FI	483	438	424	431	513	624	713	753	784	963
FR	3 171	3 411	4 122	4 372	4 228	5 253	5 943	6 042	6 589	7 025
GB	6 141	5 860	6 301	6 466	6 661	8 250	9 288	8 480	8 028	8 778

Zdroj: Úřad průmyslového vlastnictví České republiky, Výroční zpráva 2010

2.1.6 Práva k ochranné známce z pohledu trestního práva

Problematikou trestných činů proti průmyslovým právům a proti autorskému právu se zabývá § 268, konkrétně tento paragraf řeší porušení práv k ochranné známce a jiným označením. V další kapitole mé diplomové práce bych se měla věnovat zhodnocení

ekonomických a právních příčin a důsledků porušování práv k ochranné známce. Proto se problematice trestního práva budu více věnovat až v následující kapitole.

3 Ekonomické a právní příčiny a důsledky porušování práv k ochranné známce

Snad každého z nás zajímá, jak si vede naše národní hospodářství, kterého jsme my všichni součástí. Výkon naší ekonomiky ovlivňuje životní standard každého z nás. Zajímá nás, jak se vyvíjí mzdy, výše akcí, zisků z podnikatelských činností, jaké máme jistoty v zaměstnání a v neposlední řadě jaká je životní úroveň obyvatelstva, zdravotnictví, životního prostředí apod. To vše je ovlivněno výkonností národního hospodářství. O tyto informace mají zájem také politici, různé instituce, jejichž hlavním úkolem je podporovat ekonomický růst a úroveň země. Ekonomický růst zajistí politikům znovuzvolení, instituce budou zase odměněny většími granty a bude podporována jejich činnost. *Český ekonom Karel Engliš vymezil ekonomii jako „vědu, která pojednává o pořádku, ve kterém jednotliví lidé a celé národy pečují o udržení a zlepšení svého života.“*²³ Ekonomii je členěna na dvě odlišné části makroekonomii a mikroekonomii, které samy o sobě nejsou samostatnými vědními obory ekonomiky a proto se i já v této práci pokusím pohlížet na ekonomické důsledky a příčiny porušování práv k ochranné známce ze dvou pohledů, a to makroekonomického a mikroekonomického.

3.1 Makroekonomické příčiny a důsledky

Porušování práv k ochranné známce může mít nepříznivé důsledky na zkreslení hrubého domácího produktu.

Celkový ekonomický výkon země se měří pomocí makroekonomických agregátů. Velmi jednoduchá definice HDP říká, že jde o soubor statků a služeb, které za rok ekonomika vyprodukovala. Vyjadřuje se v peněžních jednotkách. U nás zahrnuje ekonomický výnos vyprodukovaný jen na území státu, bez ohledu na to, kdo jej vytvořil. Mezi nejvíce používané makroekonomické agregáty patří: hrubý domácí produkt (Gross Domestic Product), hrubý národní produkt (Gross National Product), čistý domácí produkt (Net Domestic Product),

---

²³ Jurečka Václav, Ivana Jánošíková a kol. *Mikroekonomie*, Ostrava 2005 str.1

čistý národní produkt (Net National Product). K měření hrubého domácího produktu jsou v současné době používány tyto metody:

- výdajová metoda
- důchodová příjmová metoda
- metoda založena na sumarizaci hodnot přidaných zpracováním

Výdajová metoda: v tomto případě měříme národohospodářský produkt nepřímo. Sčítají se výdaje, které byly vynaloženy k jeho nakoupení a z tohoto součtu usuzujeme o velikosti produktu. Sumarizují se výdaje domácností, vlády, podniků, zahraničních subjektů na nákup výrobků a služeb, které byly vyprodukovány v ČR v daném roce. Tímto získáme údaj o celkovém produktu ekonomiky.

$$\text{Hrubý domácí produkt} = C + I + G + NX$$

C- spotřeba domácností

I- hrubé soukromé investice

G – výdaje vlády

NX – čistý export²⁴

Spotřební výdaje: můžeme rozčlenit na nakupované předměty dlouhodobé spotřeby, to znamená, že životnost je delší než jeden rok např. koupě automobilu, zařízení domu a také předměty krátkodobé spotřeby, které jsou spotřebovávány ihned maximálně do jednoho roku. Jedná se o potraviny, veškeré služby jako příklad mohou uvést služby ve zdravotnictví, vzdělávací apod. Tyto výdaje jsou většinou největší položkou a tvoří cca. 2/3 HDP.

Investiční výdaje soukromých podniků: které dále dělíme na fixní investice a investice v podobě zásob. Do kategorie fixních investic zahrnujeme nákup nových budov, zařízení, strojů, jedná se o kapitálové statky firem. Do druhé kategorie jsou zařazeny změny stavu zásob surovin, rozpracovaných výrobků.

Výdaje vlády na nákup výrobků a služeb: stát neustále nakupuje různé výrobky a služby, které jsou v dané období potřebné např. zařízení státních škol, budovy pro činnost státních institucí, nakupuje pro státní sektor zdravotnictví služby lékařů apod.

Výdaje zahraničních subjektů: do výpočtu HDP započítáváme hodnotový objem exportu výrobků a služeb. Avšak musíme pamatovat, že je dán rozdílem mezi exportem a importem.

---

²⁴ Jurečka Václav, Ivana Jánošíková a kol. Mikroekonomie, Ostrava 2005 str. 11

To znamená, že na jedné straně máme statky a služby vyrobené u nás a na druhé straně prodané výrobky a služby.

Výše jsem popsala základní postup a metodu při výpočtu HDP a přistoupím již přímo k problematice, která se týká zkreslování údajů HDP.

Tabulka 3.1 Hrubý domácí produkt v ČR

		2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
HDP	mld. Kč	2 352,20	2 464,40	2 577,10	2 814,80	2 983,90	3 222,40	3 535,50	3 689,00	3 627,20
	% y/y	2,5	1,9	3,6	4,5	6,3	6,8	6,1	2,5	-4,2
HDP na obyvatele	Kč/obyv.	230 064	241 593	252 617	275 770	291 561	313 868	342 494	353 701	345 727
	PPS/obyv., b.c.	13 891	14 419	15 215	16 257	17 058	18 337	19 966	20 150	19 266

Zdroj: ČSÚ²⁵

3.1.1 Stínová ekonomika

Největší problém, který ovlivňuje negativně vývoj našeho národního hospodářství je problém nelegální stínové ekonomiky. Jedná se o druh ekonomiky, jejíž činnost a aktivita je zatajována a která neustále uniká státnímu usměrňování a zdaňování. Tuto část ekonomiky není možné zaevidovat ve statistikách HDP. V podstatě se jedná o různé pololegální a nelegální hospodářské činnosti respektive příjmy, jejichž podstatným zájmem je, aby zůstaly skryty hlavně před orgány státního aparátu, dále transakce, neformální aktivity, které v konečném závěru sice vedou k oficiálním příjmům, ale cesta jejich získání je v rozporu s platnými zákonnými pravidly, nařízeními a dohodami. Stínová ekonomika má mnoho podob, a liší se zejména stupněm nebezpečnosti pro společnost. Ve zprávě pro Evropskou komisi, která navazuje na Bílou Knihu je užíváno následujícího uspořádání stínové ekonomiky:

- Daňové úniky ze stran řádných pracovníků převážně samostatně výdělečně činných, podniků. Jde o nehlášenou, neregistrovanou výrobu, zaměstnávání ilegálních přistěhovalců

---

²⁵ <http://www.finance.cz/ekonomika/hdp/vyvoj/>

apod. Musím zkonstatovat, že daňová problematika se týká i porušování práv k ochranné známce.

- Činnosti a ekonomické transakce, které jsou striktně zakázány trestním právem, jelikož se týkají ekonomické kriminality.
- Aktivita, které jsou vykonávány a zároveň neplaceny v domácnosti a vedou k jejímu prospěchu, nebo prospěchu domácností příbuzných a přátel, kterou nejde statisticky zachytit. Můžeme zde zahrnout např. drobná domácí výroba, pěstitelství, hlídání dětí, úklidové práce, apod. Tyto činnosti nejsou pro společnost nebezpečné a nikoho neohrožují, jde převážně o přátelskou, rodinnou výpomoc.
- Profesionální aktivity, vykonávané jako první nebo druhé zaměstnání, které je provozováno pravidelně s cílem výdělku a pohybující se na hranici nebo vně povinností stanovených právním řádem, předpisy a smluvními závazky. V podstatě se jedná o neformální činnosti a EU uznává těchto pět typologií: „*neformální dvojí zaměstnání, neformální výdělečná činnost migrujících pracovníků, dočasné, příležitostné a drobné práce na částečný úvazek a sezonní činnosti, domácí práce a práce na částečný úvazek a konečně rodinné hospodaření na půdě na venkově nebo rodinné drobné podnikání ve městech.*”²⁶

Stínová ekonomika funguje celosvětově a je prováděna jak jednotlivci, tak malými i většími organizovanými skupinami, ojediněle jsou zapojováni ve stínové ekonomice i náhodní jedinci, kteří díky neznalosti práva nevědomky se účastní hospodářských trestných činů.

3.1.2 Příčiny stínové ekonomiky

Za hlavní příčinu vzniku stínové ekonomiky, můžeme považovat narušování ekonomicky efektivního alokačního schématu trhu státem. Hlavním narušitelem je v podstatě daňový systém přesně řečeno centrální autorita, která díky svému úsilí způsobí v přímém rozdělování zpravidla velkou nerovnováhu nabídky a poptávky. Vysoké daňové sazby, stále se měnící daňové režimy jsou lákavou pobídkou pro daňové úniky, které se staly základním faktorem pro fungování a existenci stínové ekonomiky v tržním hospodářství. Stínová

---

²⁶ Fassman Martin, *Stínová ekonomika I. Příčiny, důsledky, měření*. Soudy, Praha 2002, str.14.

ekonomika je velkým konkurentem oficiální ekonomiky. Dalším stimulem pro podporu růstu stínové ekonomiky je rozsah makroekonomické nestability. Čím je tato nestabilita vyšší, tím jsou podněty k neoficiálním transakcím větší.

3.1.3 Daňové úniky- snižování státního rozpočtu

Daňovým únikem chápeme minimalizace daňové povinnosti. Daňový únik dělíme do těchto dvou kategorií, může být buď legální, nebo nelegální.

Legální daňový únik: týká se aktivity daňového subjektu, který využívá nedostatků vzákoněch způsobem, který nebyl záměrem zákonodárce. Jde o stav, kdy daňový subjekt využívá k optimalizaci své daňové povinnosti možností daných právními předpisy úmyslně (např. volbou mezi povolenými způsoby odpisů), se nepovažuje za daňový únik.

Nelegální daňový únik: vzniká v případech, kdy daňový subjekt získává daňovou výhodu v rozporu se zákonem, tedy jeho porušováním. Může se jednat o daňové úniky neúmyslné, způsobené neúplnou informovaností daňového subjektu, nepochopením právních předpisů apod. a daňové úniky úmyslné, jejichž rozsah bývá zpravidla největší. Tyto úmyslné daňové úniky patří převážně do kategorie trestných činů daňových.

3.1.4 Důsledky stínové ekonomiky

Aktivita stínové ekonomiky negativně ovlivňuje státní řízení ekonomiky a zároveň narušuje důvěryhodnost institucí, právního systému a systému celé společnosti. Dochází k narušování integrity daňového systému a centrální základny devizového hospodářství, které jsou nepostradatelné k účinnému řízení naší ekonomiky. V této situaci je velice obtížné udržovat makroekonomickou rovnováhu. Velký rozsah stínové ekonomiky je spojován s významnou ztrátou výkonnosti a dochází k poklesu národohospodářské produktivity. S problémem stínové ekonomiky se setkáváme i u trestných činů proti duševnímu vlastnictví. Jejich podíl na celkové kriminalitě není velmi vysoký, ale z pohledu způsobené škody tento poměr již není tak zanedbatelný a má stále rostoucí tendence. Pravděpodobnost objasnění hospodářských trestných činů a postihů pachatelů je již dlouho trvale nízká a má souvislost s vysokou latencí hospodářské kriminality. Latence je způsobená pravděpodobně nízkou kriminální citlivostí veřejnosti. I v mém okolí znám hodně podnikatelů, kteří dokázali úspěšně optimalizovat svůj daňový základ a tak ošidit stát na daních. Je pravda, že si hodně z nás

pomyslí, jak je dotyčný šikovný, ale to nejpodstatnější všem uniká., že tímto jednáním je na prvním místě poškozen stát a na druhém místě tyto následky pocítíme všichni. Můžeme očekávat, že jednou nastane situace, kdy stát nebude mít dostatek finančních prostředků k dalšímu přerozdělení zpět ve vztahu k občanům.

3.2 Mikroekonomické příčiny a důsledky

Dalším možným náhledem na ekonomické příčiny a důsledky je pohled z mikroekonomické úrovně. Patří zde problematika nerovnosti trhu a negativního vlivu na konkurenční prostředí. Jestliže chce podnikatelský subjekt nebo společnost vytvářet zisk, musí být konkurenceschopný. Každý podnikatel se snaží o získání nebo udržení pozice na trhu a snižování nákladů je podstatou konkurenční výhodou. Ta osoba, která porušuje práva k duševnímu vlastnictví má konkurenční výhodu před ostatními, kteří podnikají dle platné legislativy. Legální podnikatelský subjekt, při každé činnosti nebo úkonu musí kalkulovat s povinnými náklady, které mají spojitost právě s jeho činností. Každý měsíc musí odvádět povinné platby, které jsou stanoveny zákonem, a nemůže se jim vyhnout. Proto na tyto náklady musí pomýšlet a započítávat je do kalkulace jeho činností. Zatímco ta osoba, která nemusí kalkulovat, neboli počítat s těmito náklady má v podstatě velkou konkurenční výhodu. Tato nevýhoda konkurenceschopnosti se nachází i v oblasti duševního vlastnictví. Například tvorba plagiátů, výroba nelegálních produktů, které jsou chráněny průmyslovým vzorem nebo ochrannou známkou, udávání těchto nelegálních produktů do oběhu. Dále pašování, napodobování, kopírování značkových výrobků, které jsou také chráněny ochrannou známkou a podobně. Jedná se o spáchání trestných činů porušování práv k ochranné známce, obchodnímu jménu a chráněnému označení původu dle § 150 trestního zákona, porušování průmyslových práv dle § 151 trestního zákona, podrobněji tuto problematiku zahrnuje následující bod osnovy. V posledním období se setkáváme s novým typem pachatelů tzv. bílými límečky. Jde o řádné občany, kteří jsou úspěšní v zaměstnání nebo podnikatelské činnosti a mají plnou důvěru od svého okolí, jsou to osoby bezúhonné, mají vysokou odpovědnost a zároveň se jedná o nadprůměrné specialisty ve svém oboru.

V současné době nezbyvá než konstatovat, že z konkurenčního boje jsou vytěšňovány z trhu ty podnikatelské subjekty, které provozují svou činnost na poctivých zásadách a nejsou

schopny ani ochotny bojovat s konkurencí, která profituje z hospodářské kriminality. Může nastat situace, že po odchodu poctivých subjektů z trhu potom monopolně ovládnou pozice na trhu ti, kteří profitují z nepoctivé činnosti.

3.2.1 Spojitost porušování práv k ochranné známce z pohledu hospodářské kriminality

Velký nárůst podnikání, ke kterému došlo po roce 1989, je také doprovázen neustálými změnami právních předpisů regulujících podnikání, ale také se častěji setkáváme s novými typy hospodářské kriminality. Část podnikatelů, si totiž přeměnu ekonomiky z plánované na tržní vyložila po svém, a proto byl zjištěn velký nárůst hospodářských trestných činů. Na hospodářskou kriminalitu můžeme nahlížet z různých pohledů:

- Hospodářskou kriminalitou je kriminalita zaměřená proti hospodářskému řádu a jeho fungování, při které dochází ke zneužívání hospodářských nástrojů.
- Hospodářskou kriminalitou je veškerá kriminalita pachatelů činných v hospodářském životě společnosti
- Hospodářskou kriminalitou je veškerá kriminalita vyskytující se v oblasti ekonomiky a spadají sem nejen trestné činy uvedené v HLAVĚ II. Zvláštní činností trestního zákona, ale i vybrané trestné činy HLAVY IX pokud se realizují v ekonomice.

Hospodářské trestné činy jsou významnou součástí trestního zákona v demokratické společnosti, která je založena na tržním hospodářství. Je důležité zajistit odpovídající trestněprávní ochranu ekonomiky před trestnou činností. Tím zabezpečíme fungování hospodářského mechanismu a systému ekonomických vztahů.

Trestní právo samo o sobě nemůže zabránit činům tvořícím hospodářskou kriminalitu. Působí jako podpůrný, ale zároveň nenahraditelný prostředek, který slouží k ochraně řádných ekonomických vztahů. „ Proto se zásahy států pomocí trestněprávních prostředků omezují v podstatě pouze na postih, za neplnění finančních povinností vůči státu, nebo nedodržení důležitých předpisů vymezujících rámec podnikání a jeho pravidla“

Trestní řád je označení pro zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, který uceleným způsobem upravuje normy trestního řízení a přímo jde o kodex trestního práva procesního. Současný trestní řád má pět částí:

- Společná ustanovení, kde se vymezuje účel zákona, základní zásady trestního řízení a poukazuje na povinnosti osob, které se účastní řízení
- Přípravné řízení upravuje postupy, vyšetřování, rozhodování v přípravném řízení
- Řízení před soudem se týká stádií předběžného projednání obžaloby, hlavního líčení apod.
- Poukazuje na některé úkony, které souvisí s trestním řízením
- Poslední část obsahuje přechodná a závěrečná ustanovení.

Trestní řízení je postaveno na základních zásadách trestního řízení, které tvoří ucelenou soustavu, která spolu úzce souvisí a navazuje na sebe. Tyto zásady musí být vyloženy a používány v duchu s Ústavou a Listinou.

3.3 Trestně právní ochrana, důsledky porušování práv k ochranné známce § 268 trestního zákoníku

Jak již bylo uvedeno v předešlé kapitole má kriminalita, související s podnikáním mnoho podob a zároveň se vyskytuje v mnoha různých oblastech. Trestní právo nemůže samo o sobě zabránit jevům, které tvoří hospodářskou kriminalitu. Jedná se jen o podpůrný, ale zároveň nenahraditelný prostředek ochrany řádných ekonomických vztahů v našem tržním hospodářství. Rozmezí trestních postihů je omezeno zásadou podpůrné role trestní represe. To znamená, že se uplatňuje jako krajní prostředek, tam kde ostatní prostředky nestačí nebo jsou zcela neúčinné. Dne 1. ledna 2010 nabyl účinnosti nový trestní zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník. Podle § 421 TrZ 2009 je také dnem účinnosti trestního zákoníku 2009 zrušen dosavadní trestní zákon č. 140/1961 Sb., kde ve hlavě II. § 118 – 152 byla věnována pozornost trestným činům hospodářským. Nový trestní zákoník přinesl mnoho koncepčních změn a je důkazem dosavadního růstu a vývoje trestněprávní nauky. Skutečnosti, že trestní zákon č. 140/1961 byl nahrazen zákonem 40/2009 Sb. ještě není dáno to, že trestné činy

spáchané za platnosti tohoto zákona, tedy do 1. ledna 2010, se nebudou podle tohoto zákona posuzovat. A to proto, že zákon 40/2009 Sb. obsahuje ustanovení v § 2 odst. 1 tr. zák. 2009, které říká, že „*trestnost činu se posuzuje podle zákona účinného v době, kdy byl čin spáchán*“ Přinesl mnoho novinek jako například systematické změny a zavedení nových institutů. V § 12 ods.2 zákon č.40/2009 Sb. je upravena trestní odpovědnost pachatele kterou je možné uplatňovat pouze v případech ve kterých, nepostačuje uplatnění dle jiného právního předpisu. Z tohoto důvodu v oblasti porušování práv k ochranné známce jsou postihy většinou ojedinělé. Tuto problematiku budu prezentovat v následující kapitole.

Cílem nového trestního zákoníku je, poskytovat větší ochranu společnosti před trestnými činy a pachateli, přísněji trestat nynější kriminalitu.

„Objektem tohoto trestného činu je zájem na ochraně práv a označení podnikatelů a jejich výrobků a služeb a tím i zájem na ochraně řádného průběhu hospodářské soutěže“ hlavním úkolem je ochrana subjektů, které vstupují na trh a cílem je zájem na ochraně ochranné známky, obchodní firmy a označení původu výrobků.

Ten, kdo uvede do oběhu výrobky nebo poskytuje služby neoprávněně označené ochrannou známkou, ke které náleží výhradní právo jiné osobě, nebo známkou s ní zaměnitelnou nebo pro tento účel sobě nebo jinému takovéto výrobky nabízí, vyrobí, zprostředkuje prodej, vyrobí, doveze, vyveze, přechovává, bude potrestán odnětím svobody v délce až na dva roky, zákazem činnosti, propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

3.4.1 Rozdělení skutkových podstat

První podstata: naplní pachatel, který uvede do oběhu výrobky a služby, které jsou neoprávněně označené ochrannou známkou, ke které má výhradní právo jiný subjekt, nebo známkou s ní zaměnitelnou nebo pro tento účel sobě nebo jinému takovéto výrobky nabízí, vyrobí, doveze, vyveze, opatří nebo přechovává službu, kterou zprostředkuje nebo případně nabídne. Tato skutková podstata je obsažena v § 268 ods.1

Druhá podstata: je naplněna, jestliže pachatel, který pro dosažení hospodářského prospěchu neoprávněně užívá obchodní firmu nebo jakékoli označení s ní zaměnitelné a pokud uvede do oběhu výrobky nebo služby neoprávněně opatřené označením původu nebo zeměpisným označením. Vše je podrobně vypsáno v § 268 ods.2.

3.4.2 Neoprávněné označení ochrannou známkou

Jedná se o nejčastější způsob porušení práva na označení ochrannou známkou. Do neoprávněných označení spadají jakékoli vyznačení nebo uvedení zapsané ochranné známky jiného pachatelem na vlastní výrobky nebo služby dále na výrobky nebo služby jiné osoby rozdílné od jejího vlastníka nebo jiného oprávněného uživatele anebo její jiné užití ve spojení s těmito výrobky nebo službami. Jako příklad, který se jeví, v praxi nejčastěji mohu uvést použití ochranné známky ADIDAS, PUMA, NICE na sportovní obuvi a oblečení, často zcela neznámého výrobce.

3.4.3 Zaměnitelná ochranná známka

Do této kategorie spadají známky, které se svým tvarem, vyobrazením natolik podobají ochranné známce zapsané do rejstříku ochranných známek, že je lze velmi lehce bez bližšího zkoumání zaměnit. Trestní zákoník na rozdíl od předešlé úpravy již nevyžaduje, aby se jednalo o snadno zaměnitelnou ochrannou známku. *„Postačí tedy obecný prvek zaměnitelnosti založený na posouzení rozlišovací způsobilosti zapsané ochranné známky od ochranné známky, která je posuzovaná z hlediska zaměnitelnosti, pomocí jejích tzv. silných prvků, jimiž se rozumějí takové prvky, které jsou podstatné z hlediska rozlišovací způsobilosti, tedy jinými slovy, na nichž spočívá rozlišovací způsobilost předmětné ochranné známky.“*²⁷ V praxi se tento případ zaměnitelnosti ochranné známky týká napodobení ochranné známky tak, aby uživatel zaměnitelné známky oklamal spotřebitele a tedy spotřebitel považoval jeho výrobek či službu za poskytovanou vlastníkem zapsané ochranné známky, který má jediný právo užívat takovou zapsanou ochrannou známku ve spojení s výrobky, nebo službami, pro které je chráněna.

3.4.4 Uvedení do oběhu

Problematikou uvádění do oběhu není jen prodej konečnému zákazníkovi, ale patří zde i převod takového zboží od výrobce na velkoobchodníka, neboť již tím tento výrobek obíhá

---

²⁷ Šamal, P. a kol. *Trestní zákoník II.* § 140 až 421. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 2474.

na trhu, týká se to nejen trhu maloobchodního, ale i trhu velkoobchodního. Výrobky nebo služby, které nesou neoprávněně označení, se mohou dostat ke spotřebiteli jakýmkoli způsobem, např. jako odměna, která byla získána za větší odběr zboží jiného druhu. Další formy jednání pachatele za účelem uvedení do oběhu jsou obsaženy v ustanovení §268 ods.1.

Nově postihuje pachatele, který pro tento účel sobě nebo jinému takovéto „výrobky nabízí, zprostředkuje, vyrobí, doveze, vyveze nebo jinak opatří nebo přechovává, anebo takovou službu nabídne nebo zprostředkuje“²⁸. Trestní zákoník u služby užívá jednotného čísla, bylo by v případě pouze jednorázového nabídnutí nebo zprostředkování poskytnutí služby neoprávněně označované ochrannou známkou, nebo známkou s ní zaměnitelnou nutné zvažovat trestní postih pachatele z hlediska zásady subsidiarity trestní represe ve smyslu § 12 ods.2 při využití principu ultima ratio

Pro tento účel se míní jednání pachatele, jehož cílem je uvést do oběhu výrobky nebo služby, které jsou neoprávněně označeny ochrannou známkou popřípadě známkou s ní zaměnitelnou. Proto nemůže být za takovéto jednání stíhán konečný spotřebitel, který si např. zakoupil výrobek za účelem spotřebování, nošení nebo jiného využití užité hodnoty zakoupeného výrobku. Formy jednání pachatele mohou být vykonány, jak ve prospěch samotného pachatele ale také ve prospěch jiné osoby, přičemž některé z nich může pachatel provést jak ve vztahu k sobě nebo jinému (např. vyrobení, dovezení, vyvezení), ale jiné může učinit jen vůči jinému např. nabízení.

Nabízením chápeme i jednorázovou nabídku, kdy pachatel bude ochoten výrobky nebo služby, které jsou neoprávněně označeny ochrannou známkou nebo známkou s ní změnitelnou poskytnout jiné osobě. Nejčastěji nabídka směřuje k prodeji takových výrobků, poskytování služeb, ale může se i jednat o nabídku obdarování, zapůjčení výrobků. Z časového hlediska může být nabídka formulována tak, že k plnění může dojít okamžitě nebo i v budoucnu.

Zprostředkováním se rozumí jakýkoliv vznik kontaktu mezi jednotlivými osobami, které mají spojitost s nakládáním s výrobky nebo poskytováním služeb neoprávněně označovaných ochrannou známkou nebo známkou s ní zaměnitelnou pokud je předmětem

---

²⁸ Šamal, P. a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář.1.vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 2474

dodání takových výrobků nebo poskytování takových služeb. Osoba, která zprostředkuje dodání takových výrobků a sám s nimi nenakládá, tedy je neprodává, nedaruje, nekupuje a u služeb je sám neposkytuje. Příkladem u výrobků neoprávněně označených ochrannou známkou nebo známkou s ní zaměnitelnou, jde zpravidla o zprostředkování mezi prodejcem, jimž může být výrobce, ale i překupník a kupující. Do této kategorie zprostředkování také patří i zajištění kontaktu mezi osobou, která jiným způsobem získá některé takové výrobky např. mezi příjemcem a dárce daru. Stejná situace může nastat i u zprostředkování poskytnutí takovéto služby.

K dovozu a vývozu srov.marg č.5k § 261 ods.1 „*Podle důvodové zprávy k trestnímu zákoníku není postihován průvoz takových výrobků s ohledem na rozsudek Evropského soudního dvora pod C-281/05 ve věci Montex, podle kterého za určitých podmínek nemusí nezákonnost výroby zboží při jeho tranzitu na daném území způsobit porušení práv, a tudíž ani nemůže založit trestní odpovědnost.*²⁹“ Pokud by se stalo, že by průvoz kryl dovoz takových výrobků, byl by postižitelný jako dovoz výrobků, které jsou neoprávněně označené ochrannou známkou, nebo známkou s ní zaměnitelnou na území České republiky. V dalším případě by se mohlo jednat o jiné opatření nebo přechovávání takových výrobků. Jiné opatření je uvedeno v § 268 ods.1. Zahrnuje darování, výměnu za jiné výrobky, ale i trestnou činností apod. Jde o aktivní jednání pachatele, které vede k získání takových neoprávněně označených výrobků, ať již kopí, výměnou za jinou věc, krádeží a podvodem.

Přechováváním se myslí jakýkoli způsob držení výrobků neoprávněně označených ochrannou známkou nebo známkou s ní zaměnitelnou. Výrobky se nemusí nacházet přímo u pachatele, postačí, když je bude mít ve své moci, například mohou být uschovány u známé osoby, nebo ve skladovacích prostorách. Délka doby přechovávání pro vymezení tohoto pojmu není ani tak podstatná pro určení druhu trestu a jeho výměru, Na toto může mít pouze částečný vliv vedle dalších okolností, jako je například množství výrobků.

---

²⁹ Šamal, P. a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář.1.vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 2475

3.4.5 Subjektivní stránka

Po této stránce se vyžaduje úmysl, který se musí vztahovat i na pachatelovo vědomí, že se jedná o neoprávněné označení výrobků nebo poskytovaných služeb ochrannou známkou nebo popřípadě známkou s ní zaměnitelnou. Dále se musí jednat o uvádění do oběhu takových výrobků nebo poskytování služeb.

3.4.6 Pachatel

Pachatelem tohoto trestného činu může být jakákoliv osoba a nemusí se vždy jednat o podnikatele neboli soutěžitele na trhu výrobků nebo služeb. Pachatelem může být i ta osoba, která podniká neoprávněně (srov. § 251).

3.4.7 Postihy

Odnětím svobody na šest měsíců až pět let, peněžitým trestem nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty bude potrestána ta osoba, která způsobila některý trestný čin uveden v prvním bodě výše a pokud získá tímto činem pro svou osobu nebo jinou osobu značný prospěch, dopustí-li se takového činu ve značném rozsahu.

Odnětím svobody na tři roky až osm roků bude pachatel potrestán, jestliže některým trestným činem výše uvedeným získá pro sebe nebo druhou osobu prospěch velkého rozsahu, nebo pokud je tento čin způsoben ve velkém rozsahu.

3.4.8 Předchozí úprava § 150 trestního zákona

Objektem je zde zájem na řádném průběhu hospodářské soutěže. Podstatou je ochrana subjektů vstupujících na trh.

Po objektivní stránce spáchá trestný čin ta osoba, která doveze, vyveze, popřípadě uvede do oběhu služby nebo výrobky, které jsou neoprávněně označeny ochrannou známkou. Bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, peněžitým trestem nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

„Pokud jde o následek, který spočívá v porušení práv na označení, je vždy narušena základní funkce individualizační“³⁰ . Velmi důležité a rozhodující je posouzení, zda došlo k užití takových prvků, ochranné známky, na kterých spočívá její rozlišovací způsobilost. Posouzení se týká tzv. silných prvků ochranné známky. Dále se přihlíží zejména ke druhu a významu neoprávněného užitého označení, k druhu a množství výrobků nebo služeb, které jsou takto označeny, k velikosti trhu tím ovlivněného a pokud to vše přichází v úvahu tak se samozřejmě musí být vyčíslitelná škoda nebo získaný prospěch. Společné rysy, kterými je charakterizovaná ochranná známka vedou k tomu *„že určité označení může mít charakter dvou nebo všech těchto tří druhů označení“³¹* . Jako příklad mohu uvést: „Budějovický Budvar“ jde o obchodní firmu podnikatele, ochrannou známku a tímto označením je znám i původ výrobku. Ochranná známka musí v takovémto případě obsahovat rozlišující prvek oproti označení původu.

3.4.9 Statistika způsobených škod

Důsledky porušování práv k ochranné známce lze následně dokumentovat v číslech, a to jak zjištěným počtem případů, tak počtem objasněných případů porušování těchto práv. Také údaje o výši škod, které touto trestnou činností vznikly, jsou velmi zajímavé, jak je patrné z následujících údajů.

Tyto údaje jsme byly čerpány z Ministerstva vnitra resp. Policejního prezidia ČR, Statistické výkazy kriminality za roky 2008, 2009 a 2010.

Například ze statistiky v příloze č. 3 vyplývá, že v roce 2008 bylo na celém území ČR spácháno 293 porušení práv k ochranné známce, avšak z tohoto počtu bylo objasněno celkem 248 případů. Škoda, která byla těmito trestnými činy v roce 2008 způsobená, činila

---

³⁰ Šamal, P. a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 2470.

³¹ Šamal, P. a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 2470.

v celkovém součtu 24 216 tis. Kč. V následujícím roce 2009 bylo zjištěno přibližně stejné množství porušení práv k ochranné známce a to ve 303 případech, ze kterých se podařilo objasnit 253 případů. Ovšem škoda způsobená těmito přestupky v roce 2009 činila 74 557 tis. Kč, což je více než trojnásobný nárůst oproti předchozímu roku 2008. Ale přestože v dalším roce 2010 počet zjištěných porušení práv k ochranné známce činil o 18,48% více, než v roce 2009, tak způsobená škoda v tomto roce byla nejnižší za poslední tři roky. Výše těchto škod byla nejnižší za poslední tři sledované roky a to ve výši 20 375 tis. Kč.

Z těchto údajů je patrné, že počet případů porušení práv k ochranné známce se během tří let nijak výrazně nemění. Ale výše škod tímto způsobených je každoročně odlišná.

Tabulka 3.2 Statistické výkazy kriminality v letech 2008 - 2010

Statistický výkaz č. 1 - kriminalita za období od				1.1.2008 do 31.12.2008		
			Objasněno		Škody	
		Zjištěno		Doda-	v tis. Kč	
TSK	Název		Počet	tečně	Celkem	Zajištěno
861	Por. práv k ochranné známce	293	248	11	24 216	2 917

Statistický výkaz č. 1 - kriminalita za období od				1.1.2009 do 31.12.2009		
			Objasněno		Škody	
		Zjištěno		Doda-	v tis. Kč	
TSK	Název		Počet	tečně	Celkem	Zajištěno
861	Por. práv k ochranné známce	303	253	20	74 557	0

Statistický výkaz č. 1 - kriminalita za období od				1.1.2010 do 31.12.2010		
			Objasněno		Škody	
		Zjištěno		Doda-	v tis. Kč	
TSK	Název		Počet	tečně	Celkem	Zajištěno
861	Por. práv k ochranné známce	359	312	16	20 375	0

Zdroj: Statistické přehledy kriminality, Policejní prezidium ČR

4 Možnosti předcházení porušování práv k ochranné známce

Abychom mohli vytvářet a vůbec se zamýšlet o preventivních opatřeních je na prvním místě nejdůležitější vycházet z poznatků o příčinách a faktorech hospodářské kriminality. V realitě se setkáváme s tím, že hospodářské trestné činy jsou často páčány skrytě a jsou po velmi dlouhou dobu neodhaleny a v lepším případě pro pachatele někdy zjištěny až v době kdy na našem území nepobývá. Případným rysem hospodářské kriminality je vysoká míra latence. Znamená to, že hospodářská kriminalita se na rozdíl od obecné kriminality často neprojevuje bezprostředními následky. Tyto skutečnosti ovlivňují i charakter podnětů k vyšetřování a ty můžeme rozdělit do tří skupin.

Podněty právnických osob: obvykle je podávají poškozené subjekty, které mají různou vypovídací hodnotu.

Podněty fyzických osob: vyskytují se ojediněle, a jsou formulovány v častých případech nekonkrétně, zmateně. Většinou mají anonymní charakter a pisatel v nich často reaguje na informace, které byly prezentovány zejména v televizi, rozhlasu a tisku.

V této kapitole se pokusím nastínit dle mých předešlých závěrů možnosti předcházení porušování práv k ochranné známce.

4.1 Propojení a posílení kontrolních úřadů

Oznámení k podnětům vyšetřování podávají specializované orgány, které vykonávají kontrolu jak na úseku veřejné zprávy, tak i v oblasti hospodaření podnikatelských subjektů. V této době je velice důležité, aby tyto orgány činné v trestní řízení vzájemně spolupracovali a pravidelně se informovali o výsledcích a plánech jak společně vyzrát a úspěšně bojovat s hospodářskou kriminalitou. Podstatou je pokusit se vytvořit mechanismus, který zajistí užší koordinaci finančních úřadů s celními úřady, ČOI, Policii ČR i Cizineckou policií a řídit tuto spolupráci na úrovni příslušných rezortů s cílem provádění pravidelných integrovaných kontrol. A v neposlední řadě více posílit pravomoc celních úřadů v řízení o trestných činech spáchaných porušením celních předpisů, předpisů o dovozu, vývozu nebo průvozu zboží, dále porušením právních předpisů při umístění a pořízení zboží. Důležité je, aby se i přes velké

úspěchy celní správy neustále pokračovalo v těchto kontrolách a stále se zintenzivňovaly kontroly stánkového prodeje na tržnicích. Celní úřad je důležitý nástroj boje proti pašovanému zboží, které je označeno obvykle nepravou ochrannou známkou. Jako příklad úspěšnosti práce celního úřadu, uvádím zde dva případy zabaveného zboží.

„Další úspěch v boji s padělatelstvím si připsali na své konto celníci z Ústí nad Orlicí. Tentokrát mělo na české trhy směřovat 3600 kusů čínských kabelek. Celníci je však pro podezření z porušení práv k ochranné známce GUCCI zajistili, a to při kontrole dne 1. října 2009, kdy je dovozce navrhoval propustit do režimu volného oběhu na území České republiky. Škoda, která by vznikla majiteli ochranné známky, pokud by celníci zboží na náš trh skutečně propustili, by dosáhla výše 100 800 000 korun. Celníci umístili zboží do skladu celního úřadu, kde zůstane až do doby, než se celý případ vyřeší. O záchytu vyrozuměli právního zástupce majitele ochranné známky, kterému ode dne, kdy písemné sdělení o zadržení zboží převezme, poběží desetidenní lhůta pro rozhodnutí, zda bude chtít bránit svá práva u soudu. Alternativně však může využít tzv. zjednodušeného postupu, což znamená, že celnímu úřadu předloží souhlas dovozce s likvidací zboží, na náklady dovozce, bez toho, že by proběhl soud, který by určil, zda se o padělky skutečně jedná. Celní úřad může dovozci uložit pokutu až do výše 100 tisíc korun³²“.

„Zboží v hodnotě téměř tři a půl milionu korun zajistili v sobotu pracovníci brněnského celního úřadu v tržnici na Olomoucké ulici v Brně. Při kontrole v jedné z hal si celníci všimli, jak se z prodejního stánku urychleně vzdaluje nějaký muž, pravděpodobně prodejce. Vzhledem k tomu, že dveře zůstaly otevřené, byl prodejní prostor podroben prohlídce. Uvnitř se nacházelo velké množství zboží označeného ochrannými známkami. Z důvodu podezření z porušování některých práv duševního vlastnictví celníci zboží zajistili. Jednalo se o 982 kusů textilu, 325 kusů galanterie (kabelky, opasky, peněženky a jiné doplňky), 47 hodinek a 8 párů bot. Prodejní hodnota originálního zboží by činila přibližně 3 475 000 korun. Za užívání nekalých obchodních praktik dle zákona o ochraně spotřebitele hrozí prodejci ve správním řízení až pětimilionová pokuta.³³“

---

³² <http://www.celnisprava.cz/cz/>

³³ <http://www.celnisprava.cz/cz/>

Česká obchodní inspekce, která dohlíží a kontroluje dodržování zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, zejména poctivost prodeje, dodržování informační povinnosti, dodržování zákazu klamání spotřebitele, vč. ochrany práv duševního vlastnictví by mohla v budoucnu více spolupracovat a předávat si informace s Úřadem průmyslových práv, který byl zřízen zákonem č. 305 ze dne 27. 5. 1919 s účinností od 11. června 1919 s názvem Patentní úřad republiky Československé.

Musím vyzdvihnout, že právě Úřad průmyslových práv se velkou měrou podílel na legislativní činnosti a připravil návrh změny zákona č. 452/2001 Sb., o ochraně označení původu a zeměpisných označení a o změně zákona o ochraně spotřebitele. Tento návrh reaguje na přijetí nových právních předpisů Evropské unie v oblasti označení původu zeměpisných označení. Upravuje stávající zákon tak, aby byl použitelný nejen jako dosud na zemědělské produkty a potraviny, ale také na další výrobky. Dále Úřad průmyslového vlastnictví pokračuje úspěšně v plnění závazků v oblasti ochrany průmyslového vlastnictví vyplývajících z členství České republiky v EU a aktivně se zúčastňuje jednání pracovní skupiny Rady EU pro duševní vlastnictví.

4.2 Možnosti eliminace daňových úniků

Nelegálním daňovým únikům se dá zabránit posílením kontrolní a vyhledávací činnosti správců daně, včetně posílení jejich pravomocí, zkvalitňováním právních předpisů, trestními postihy atd. Ke snižování neúmyslných daňových úniků pak napomáhá zjednodušení daňových předpisů, informační činnost ze strany správců daně a zejména ústředních orgánů. Dále výrazně zjednodušit daňová přiznání, legislativu i jednotlivé formuláře.

4.3 Posílení právní uvědomělosti populace

Všichni víme, že neznalost zákona neomlouvá. Nikdo se nemůže při jakémkoli zločinu nebo přestupku obhajovat slovy: „já jsem to nevěděl“. To je základní princip práva, bez kterého by se pravděpodobně celý chod společnosti zhroutil. Je samozřejmě jasné, že ten kdo se právem nezabývá profesionálně, nemůže mít také přehled o veškeré produkci Sbírky zákona. Podstatné je, že by se měl obvykle soustředit a včas se informovat a tím i zároveň zabránit porušování zákona, které ve většině případů nedopadne pro tuto osobu dobře z důvodu oklamání a neznalosti zákona. Z tohoto důvodu by se mělo investovat do

vzdělávacích a informačních kampaní, poukázat na škodlivost aktivit, kterých se naši občané nevědomky zúčastňují. Informovat veřejnost o sankcích, které jim hrozí při porušování zákona apod.

4.4 Úměrnost postihů k porušování práv k ochranné známce

Otázka postihů v oblasti práv k ochranné známce je v současné době nedostatečně upravena. Výše trestů hrozících za zneužití ochranné známky je s ohledem na výši škody, kterou je toto zneužití schopno vygenerovat, neúměrně nízká. Z údajů portálu Justice.cz vyplývá, že v roce 2009 bylo na území ČR spácháno 167 trestných činů porušování práv k ochranné známce a zároveň za tyto činy by odsouzeno jen 145 osob. V roce 2008 bylo na území ČR spácháno 185 trestných činů a bylo odsouzeno 176 osob.

Podle přehledu délky soudního řízení ode dne nápadu do dne právní moci u sporů dle zákona 441/2003 Sb. o ochranných známkách činí průměrná délka sporů 17 až 30 měsíců, z čehož je patrné, že prokazování činu porušujícího práva o ochranné známce je v současné době velmi zdoluhavé. Tyto skutečnosti pak nahrávají subjektům, které mají zájem na obohacení vlastní osoby na ochranné známce jiného subjektu. Kalkulace skutečnosti, že pravděpodobnost, že se na dané porušení práv přijde a zároveň nízká výše postihů způsobuje, že jsou tyto subjekty ochotny toto riziko přijmout.

Závěr

Cílem této diplomové práce bylo objasnění práv týkajících se ochranné známky z pohledu ekonomického a právního a zároveň poukázat na příčiny a důsledky jejich porušování, cíl je definován v kapitole číslo jedna.

Ve druhé kapitole je definována ochranná známka, jsou zde rozpracovány její formy a je zde uveden výčet druhů ochranných známek podle účelu využití. Dále následuje rozvedení problematiky nutných předpokladů pro zápis ochranné známky do známkového rejstříku Úřadu průmyslového vlastnictví. Pozornost je blíže zaměřena na problematiku národní ochranné známky a ochranné známky EU.

Třetí kapitola se věnuje příčinám a důsledkům porušování práv k ochranné známce a nahlíží na tuto problematiku i z pohledu trestního práva. Porušování práv k ochranné známce je dále demonstrováno na praktických příkladech, které mají v praxi vliv na mikroekonomické i makroekonomické prostředí ČR.

Čtvrtá kapitola zahrnuje návrh konkrétních kroků, které by mohly přispět k omezení porušování práv k ochranné známce. Na základě této kapitoly došlo ke konstatování, že legislativa v oblasti ochranných známek je upravena dostatečně, problém je s aplikací tohoto práva, kdy vymahatelnost práva je velmi zdoluhavá, zbytečně složitá a kontrolní instituce nedisponují dostatečnými pravomocemi, aby mohla být práva k ochranné známce vymáhána efektivněji.

I přes skutečnosti uvedené výše dochází v rámci oblasti účinnosti ochrany a vymahatelnosti práv k duševnímu vlastnictví k prokazatelnému pozitivnímu vývoji. Jasnou deklarací pozitivního vývoje je skutečnost, že v roce 2010 byla ČR stažena z tzv. Watch listu, tedy každoročně sestavovaného seznamu zemí, které dle vyjádření odborníků na danou problematiku, neúčinně chrání a vymáhají práva k duševnímu vlastnictví. Na seznam byla naše země umístěna v roce 2008, velkou zásluhu na zápisu mělo nekontrolované plagiátorství hudebních a filmových nosičů, úniky v této oblasti byly potlačeny především častými kontrolami podnikatelských subjektů působících na českých tržnicích. Pozice ČR v kontextu mezinárodní politiky je výmazem z Watch listu silně podpořena a posílena, a to především ve

vztahu k potencionálním investorům, kteří se díky signálu, kterým výmaz z Watch listu je, nemusí v naší zemi obávat potlačování vlastních práv v oblasti ochranných známek.

Jako stěžejní metoda pro vypracování této diplomové práce byla použita analýza zákona č.441/2003 Sb. o ochranných známkách, který nabyl účinnosti dnem 1. dubna 2004. Na základě z této analýzy byla definována daná problematika ochranných známek s pohledu civilního práva. Následně analýza § 268 trestního zákoníku z pohledu práva trestního, definovala problematiku porušení práv k ochranné známce a z toho plynoucích trestů.

Dospěla jsem k zjištění, že v rovině oblasti porušování práv k ochranné známce, jsou postihy poškozujících z pohledu trestního stíhá ojedinele. Odpovědnost lze tedy uplatňovat jen v některých případech, kdy uplatnění jiného právního předpisu nepostačuje.

Literatura

FASSMANN, M., Stínová ekonomika a práce na černo. Praha, Soudy, 2007. 358 s. ISBN 978-80-86846-21-7.

FASSMANN, M., Stínová ekonomika I. Praha, Soudy, 2002. 107 s.

FASSMANN, M., Stínová ekonomika II. Praha, Soudy, 2003. 82 s.

FASSMANN, M., Stínová ekonomika IV. Praha, Soudy, 2007. 71 s.

FRYŠTÁK, M. Hospodářská kriminalita z pohledu teorie a praxe, Praha. 2007. 205 s. ISBN 978-80-87134-34-4

HORÁČEK, R. a kol. Zákon o ochranných známkách, C.H. Beck, 2004. 460 s. ISBN 80-7179-838-X

HORÁČEK, R. a kol. Zákon o ochranných známkách, 2. podstatně doplněné vydání. C.H. Beck, 2004. 527 s. ISBN 978-80-7400-058-4

CHMELÍK, J. a kol. Trestní právo hmotné zvláštní část. Praha:Linde , 2010. 367 s. ISBN 978-80-7201-820-8

JAKL, L., a kol. Ochranné známky a označení původu. Praha, 1997. 243 s. ISBN 80-85 100-69-X

JAKL, L., Práva na označení a průmyslové vzory. 2003. 112 s. Vysoká škola veřejné správy

JUREČKA, V., JÁNOŠÍKOVÁ, I. Makroekonomie: základní kurs. Ostrava: VŠB-Technická univerzita Ostrava, 2004. 299 s. ISBN 80-248-0530-8.

JUREČKA, V., JÁNOŠÍKOVÁ, I. Mikroekonomie: základní kurs. Ostrava: VŠB-Technická univerzita Ostrava, 2005. 315 s. ISBN 80-248-0910-9.

JELÍNEK, J. a kol. Trestní právo hmotné: 3. aktualizované vydání. Linde Praha, 2008. 831 s. ISBN 978-80-7201-696-9

JELÍNEK, J. a kol. Trestní zákoník a trestní řád: Praha, 2009. 1216 s. ISBN 978-80-87212-22-6

KUCHTA, J. a kol. Hospodářská trestná činnost: Brno, Masarykova univerzita, 2007. 111 s. ISBN 978-80-210-4256-8

MUNKOVÁ, J. Ochranné známky, další práva na označení a hospodářská soutěž. Praha: Úřad průmyslového vlastnictví, 2000. 122 s. ISBN 80-85100-95-9

PROUZA, Daniel, Trestní zákoník s judikaturou. Praha: C.H. Beck, 2010. 1248 s. ISBN 978-80-7400-187-1.

VANTUCH Pavel. Hospodářská trestná činnost. Brno: Rašínova vysoká škola, 2010. 287 s. ISBN 978-80-87001-19- 6.

ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník II:§ 140 až 421. Komentář. Praha: C.H. Beck, 2010. 2011 s. ISBN 978-80-7400-178-9.

ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákon II: § 91 až 301. Komentář. Praha: C.H. Beck, 2004. 723 s. ISBN 80-7179-896-7.

ŠÁMAL, P.; PÚRY, F.; STOLÁŘ, A.; ŠTENGLOVÁ, I. Podnikání a ekonomická kriminalita v České republice. Praha: C.H. Beck, 2001. 802 s. ISBN 80-7179-493-7.

ŠVARCOVÁ, J. a kol. Ekonomie: stručný přehled: teorie a praxe aktuálně a v souvislostech. Zlín, CEED, 2010. 303 s. ISBN 978-80-87301-00-5.

Internetové zdroje

<http://prumysl-vyroba.adresarfirem.cz> [29.42011]

<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/podnikani-v-eu/ochranna-znamka-spolecenstvi/1000520/50962/> [29.42011]

<http://oami.europa.eu/ows/rw/pages/OHIM/statistics.en.do> [29.42011]

http://ec.europa.eu/taxation_customs/customs/customs_controls/counterfeit_piracy/commission_initiatives/index_en.htm[29.42011]

http://ec.europa.eu/taxation_customs/customs/customs_controls/counterfeit_piracy/statistics/index_en.htm[29.42011]

<http://www.dusevnivlastnictvi.cz/assets/vyukove-materialy/TextyIIfinal.pdf>[29.42011]

<http://cds.mfcr.cz/cps/rde/xchg/cds/xsl/search.html?rdes.rde-fulltext.text=hospod%C3%A1%C5%99sk%C3%A9+%C3%BA%C5%99sk%C3%A9&adv=n>[29.42011]

<http://www.epravo.cz/top/clanky/postup-celnich-organu-v-pripadech-porusovani-prava-dusevniho-vlastnictvi-54085.html?print>[29.42011]

<http://www.epravo.cz/top/clanky/co-prinasi-novy-trestni-zakonik-55564.html>[29.42011]

<http://www.finance.cz/hledej/?cx=partner-pub-0176567886384223%3A7834067101&cof=FORID%3A10&ie=UTF-8&q=úniky+na+daních&site=search=finance.cz&sa=Hledat&siteurl=www.finance.cz%252Fek>
[on](#)[29.42011]

http://ec.europa.eu/taxation_customs/customs/cooperation_programmes/index_en.htm[29.42011]

Seznam zkratk

CTM	Ochranná známka Společenství
ČOI	Česká obchodní inspekce
ČR	Česká republika
FO	fyzická osoba
PO	právnícká osoba
ObchZ	obchodní zákoník
ObčZ	občanský zákoník
TrZ	trestní zákoník
HDP	hrubý domácí produkt
EU	Evropská unie
Sb.	sbírka
ES	Evropské společenství
Např.	například
ŽivZ	živnostenský zákon

Seznam tabulek

Tabulka 2.1. Vyřízení žádostí (%) v roce 2010

Tabulka 2.2 Dotazy a řešerše pro státní správu

Tabulka 2.3 Sporná řízení o ochranných známkách

Tabulka 2.4 Námitkové řízení u národních ochranných známek

Tabulka 2.5 Zapsané ochranné známky

Tabulka 2.6 Přihlášky ochranných známek Společenství

Tabulka 3.1 Hrubý domácí produkt v ČR

Tabulka 3.2 Statistické výkazy kriminality v letech 2008 - 2010

Seznam příloh

Příloha č. 1	Statistika platných ochranných známek v ČR podle sídla vlastníka
Příloha č. 2	Zapsané národní známky podle v členění podle zemí
Příloha č. 3	Přihlášky ochranných známek Společenství
Příloha č. 4	Národní přihlášky ochranných známek podle Niceského třídění
Příloha č. 5	Negativně ukončená řízení o národních přihláškách ochranných známek
Příloha č. 6	Soudní řízení
Příloha č. 7	Licenční smlouvy zapsané do rejstříků; Vyřízení žádostí
Příloha č. 8	Porušování práv k ochranné známce, obchodnímu jménu 2007
Příloha č. 9	Porušování práv k ochranné známce, obchodnímu jménu a chráněnému označení původu 2008
Příloha č. 10	Porušování práv k ochranné známce, obchodnímu jménu a chráněnému označení původu 2009

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;

- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská - Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB - TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3);

- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;

- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;

- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 29. 4. 2011

.....

Balážová Eva